

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen, om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi samt om ändring av 152 § i lagen om pension för företagare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen, lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi och lagen om pension för företagare ändras.

Genom propositionen utvidgas arbetarskyddsmyndighetens rätt att få sekretessbelagda uppgifter av myndigheter och av andra som sköter offentliga uppdrag när arbetarskyddsmyndigheten utför sina tillsynsuppdrag i anslutning till bekämpningen av grå ekonomi. I fråga om dessa tillsynsuppdrag utvidgas även arbetarskyddsmyndighetens rätt att lämna sekretessbelagda uppgifter till myndigheter och till andra som sköter offentliga uppdrag. Dessutom får arbetarskyddsmyndigheterna möjlighet att utbyta sekretessbelagda uppgifter inom alla sina tillsynsuppdrag som arbetarskyddsmyndighet. Genom propositionen får arbetarskyddsmyndigheten även rätt att utnyttja sådana fullgöranderapporter som Enheten för utredning av grå ekonomi utarbetar. Genom propositionen upphävs i lagen om pension för företagare en bestämmelse som blivit obehövlig och som gäller rätten för pensionsanstalter och Pensionsskyddscentralen att lämna uppgifter till arbetarskyddsmyndigheten om företagarens pensionsförsäkring. Avsikten är att propositionen ska effektivisera arbetarskyddsmyndighetens verksamhet och myndigheternas samarbete. Propositionen är en åtgärd för att bekämpa grå ekonomi.

I propositionen föreslås även andra ändringar i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen. Genom propositionen ges allt fler aktörer rätt att lämna en anmärkning, om lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen inte har följts vid en arbetarskyddsinspektion. Vidare föreslås det att arbetarskyddsinspektören ska kunna meddela arbetsgivaren en uppmaning i ärenden som gäller givande av skriftligt intyg om permittering eller skriftligt meddelande om grunderna för upphävande av arbetsavtal till arbetstagen.

Lagarna avses träda i kraft under 2017.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÅGE	4
2.1 Lagstiftning	4
Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och övrig lagstiftning gällande rätt att få upplysningar.....	4
Fullgöranderapporter	6
2.2 Bedömning av nuläget	7
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	9
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER FÖR FÖRETAGEN, EKONOMIN OCH MYNDIGHETERNA	12
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	17
5.1 Rätt att få uppgifter	18
5.2 Anmärkning och uppmaning	19
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	19
DETALJMOTIVERING	20
1 LAGFÖRSLAG	20
1.1 Lag om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.....	20
1.2 Lagen om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi.....	39
1.3 Lagen om ändring av 152 § i lagen om pension för företagare.....	39
2 IKRAFTTRÄDANDE	40
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	40
LAGFÖRSLAG	43
Lag om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.....	43
Lag om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi	46
Lag om ändring av 152 § i lagen om pension för företagare.....	47
BILAGA	48
PARALLELLEXT	48
Lag om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen.....	48
Lag om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi	53
Lag om ändring av 152 § i lagen om pension för företagare.....	54

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

I bekämpningen av grå ekonomi deltar flera olika myndigheter. En effektiv bekämpning av grå ekonomi kräver samarbete mellan myndigheterna, t.ex. utbyte av information. Ibland måste också sekretessbelagd information utbytas. Arbetarskyddsmyndighetens tillsynsuppgifter när det gäller bekämpning av grå ekonomi anknyter i synnerhet till tillsynen över lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006, nedan beställarensvarslagen), över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och över anlitandet av utländsk arbetskraft.

Vid tillsynen över att beställarensvarslagen iakttas riktas tillsynen till beställaren. Arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över att beställaren av sina avtalsparter har begärt de utredningar som definieras i beställarensvarslagen före avtalet ingås. Arbetarskyddsmyndigheten utövar också tillsyn över att beställaren inte har ingått avtal med ett företag där en ansvarig person har meddelats näringsförbud. På motsvarande sätt utövas tillsyn över att beställaren inte har ingått ett avtal med ett företag trots att beställaren måste ha känt till att den andra avtalsparten inte haft för avsikt att fullgöra sina lagstadgade betalningsskyldigheter såsom avtalspart och arbetsgivare.

Vid tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden iakttas riktas tillsynen till arbetsgivaren. Vid tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs utövas tillsyn över att arbetsgivare följer arbetslagstiftningen i sin verksamhet, t.ex. arbetsavtalslagen (55/2001), arbetstidslagen (605/1996) och semesterlagen (162/2005) samt de allmänt bindande kollektivavtalen för branschen. Syftet med tillsynen är att trygga miniminivån för arbetstagarernas anställningsvillkor, jämlik behandling och anställningsskydd. Vid arbetarskyddsmyndigheternas tillsyn av kör- och vilotider är det också fråga om arbetstidstillsyn, varför kör- och vilotider i denna proposition definieras som en del av den tillsyn som arbetarskyddsmyndigheten utövar över minimivillkoren för anställningsförhållanden.

Vid tillsynen över anlitandet av utländsk arbetskraft avses med en utländsk arbetstagarare en person som inte är finsk medborgare. Arbetarskyddsmyndighetens tillsyn riktas till arbetsgivare, som kan befinna sig i Finland eller i utlandet. I det senare fallet är det oftast fråga om arbetsgivare som med stöd av friheten att tillhandahålla tjänster inom Europeiska unionen skickar arbetstagarare till Finland. Vid tillsynen över anlitandet av utländsk arbetskraft utövar arbetarskyddsmyndigheten tillsyn över att utländska arbetstagarare har rätt att arbeta i Finland. Syftet med tillsynen är också att trygga miniminivån för arbetstagarernas anställningsvillkor. Tillsynen kan också omfatta andra frågor, t.ex. tillsyn av arbetsplatsens arbetsmiljö.

Också genom annan tillsyn som utövas av arbetarskyddsmyndigheten kan man förebygga grå ekonomi. Till lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten ska utöva tillsyn över att den iakttas hör t.ex. 52 a och 52 b § i arbetarskyddslagen (738/2002), för vilka målsättningen utöver att trygga arbetssäkerheten också är att bekämpa grå ekonomi. I dessa bestämmelser föreskrivs om ett synligt med fotografi försett personkort, av vilket bl.a. skattenumret framgår, för personer som arbetar på en gemensam byggarbetsplats samt om en uppdaterad förteckning över personer som arbetar på en gemensam byggarbetsplats.

En tydlig utgångspunkt för arbetarskyddsmyndighetens verksamhet är att de uppgifter och handlingar som behövs fås av objektet för arbetarskyddstillsynen, dvs. i allmänhet arbetsgivaren eller t.ex. vid tillsynen över att beställarensvarslagen iakttas av det beställande företaget. Bestämmelser om arbetarskyddsmyndighetens och inspektörens rätt att få upplysningar av tillsynsobjektet finns i 2 kap. 4 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskydds-

samarbete på arbetsplatsen (44/2006, nedan lagen om tillsynen över arbetarskyddet). I den lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten ska utöva tillsyn över finns dessutom bestämmelser om arbetarskyddsmyndighetens rätt att få upplysningar av tillsynsobjektet.

Det är dock inte alltid tillräckligt med de upplysningar som fås från tillsynsobjektet. I vissa fall lämnar tillsynsobjektet inga upplysningar alls till arbetarskyddsmyndigheten eller så är informationen bristfällig eller så väcks misstanke om huruvida den är tillförlitlig, t.ex. om handlingarna är äkta. I dessa situationer behövs kompletterande information och jämförelseuppgifter från andra källor. För en ändamålsenlig fördelning av arbetarskyddstillsynens tillgängliga resurser behövs också uppgifter med hjälp av vilka man kan hitta tillsynsobjekt i vars verksamhet det sannolikt förekommer mer försummelser och missförhållanden än vad de gör i andras. Med tanke på tillsynens verkningfullhet ska tillsynen i synnerhet omfatta sådana företag och arbetsplatser där lagstiftningen inte iakttas.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning

Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och övrig lagstiftning gällande rätt att få upplysningar

Bestämmelser om arbetarskyddsmyndighetens rätt att få upplysningar av andra myndigheter i tillsynsarbetet i anknötning till bekämpningen av grå ekonomi infördes 2009. I 2 kap. om arbetarskyddsmyndighetens befogenheter i lagen om tillsynen över arbetarskyddet infördes då 4 a § om rätt att få upplysningar och 4 b § om rätt att lämna upplysningar.

Med stöd av 4 a § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet har arbetarskyddsmyndigheten utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om rätten att få upplysningar rätt att få upplysningar från Skatteförvaltningen för tillsynen över att beställarsvarslagen iakttas och över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs nödvändiga uppgifter om hur en klient fullgjort sin skyldighet att betala skatt och om betalningsarrangemang för betalning av skatt. Arbetarskyddsmyndigheten har också rätt att få nödvändiga uppgifter ur deklARATIONER och anmälningar som lämnats till Skatteförvaltningen för utredning av antalet anställda, betalda löner och näringsutövning. Från Pensionsskyddscentralen har arbetarskyddsmyndigheten utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om rätten att få upplysningar rätt att för tillsynen över att beställarsvarslagen iakttas få nödvändiga uppgifter om hur arbetsgivarens och företagarens försäkringsskyldighet har uppfyllts.

De uppgifter som avses i 4 a § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet får hämtas med hjälp av en teknisk anordning. Arbetarskyddsmyndigheten har rätt att få de upplysningar som avses i 4 a § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet avgiftsfritt. Om informationsbehandlingen orsakar den som lämnar upplysningarna väsentliga extra kostnader ska kostnaderna dock ersättas.

Bestämmelser om arbetarskyddsmyndighetens rätt att få upplysningar finns utöver i lagen om tillsynen över arbetarskyddet också i vissa andra lagar. Enligt 180 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) har arbetarskyddsmyndigheten rätt att av Olycksfallsförsäkringscentralen få uppgifter i försäkringsregistret som gäller en sådan arbetsgivare vars arbetsplats är föremål för tillsyn. Bestämmelser om arbetarskyddsmyndighetens rätt att få upplysningar finns dessutom åtminstone i 152 § 2 mom. i gruvlagen (621/2011) och 52 § i kemikalielagen (599/2013).

RP 114/2016 rd

Arbetskyddsmyndighetens rätt att få upplysningar utvidgas av den lagstiftning som allmänt gäller myndigheternas rätt att få upplysningar. Ett exempel på detta är 1 kap. 33 § i utsökningsbalken (705/2007), enligt vilken myndigheter har rätt att ur utsökningsregistret få de ärendehanteringssuppgifter som de behöver för skötseln av sina åligganden för en tid av fyra år före begäran samt samarbetsuppgifter.

Myndigheternas rätt att få upplysningar kompletteras av den lagstiftning som gäller andra myndigheters rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till arbetskyddsmyndigheten eller mer allmänt taget till myndigheter. Ett flertal exempel på sådana bestämmelser kan nämnas. Enligt 17 a § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningssuppgifter (1346/1999) får Skatteförvaltningen till arbetskyddsmyndigheten lämna uppgift om skattnummer för personer som myndigheten specificerat för tillsyn över att arbetskyddslagen iakttas. Enligt 18 § i samma lag kan Skatteförvaltningen på eget initiativ till arbetskyddsmyndigheten lämna ut uppgifter som konstaterats i samband med skattekontroll och som kan vara relevanta för arbetskyddsmyndigheten i dess tillsyn över iakttagandet av beställansvarslagen. Skatteförvaltningen får till arbetskyddsmyndigheten lämna ut de beskattningssuppgifter som avses i 18 § jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige.

Enligt 206 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) har pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen rätt att till arbetskyddsmyndigheten lämna ut sådana uppgifter som är nödvändiga för att myndigheten ska kunna fullgöra sin tillsynsskyldighet enligt beställansvarslagen när det finns skäl att misstänka att en beställare har försummat sin utredningsskyldighet eller att beställarens avtalspart har lämnat felaktiga intyg över att pensionsförsäkringsskyldigheten har uppfyllts eller pensionsförsäkringsavgifter betalats. Motsvarande bestämmelse finns i 152 § 1 mom. 4 punkten i lagen om pension för företagare (1272/2006).

En bestämmelse av samma karaktär som i 206 § i lagen om pension för arbetstagare finns också i 256 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, enligt vilken Olycksfallsförsäkringscentralen och försäkringsbolagen har rätt att till arbetskyddsmyndigheten lämna ut uppgifter som är nödvändiga för att myndigheten ska kunna uppfylla tillsynsplikten enligt beställansvarslagen om det finns skäl att misstänka att beställaren inte har uppfyllt sin utredningsskyldighet eller att någon av beställarens avtalsparter har gett felaktiga bevis på att pensionsförsäkringsskyldigheten enligt den lagen har uppfyllts eller på att pensionsförsäkringsavgifter är betalda.

Enligt 10 § i lagen om utlänningsregistret (1270/1997) får information ur utlänningsregistret lämnas till arbetskyddsmyndigheten för övervakning av utländska arbetstagares anställningsvillkor och rätt att arbeta. Enligt 28 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005) får Gränsbevakningsväsendet lämna ut behövliga uppgifter ur sina personregister till arbetsmyndigheterna för behandling av ärenden som gäller beviljande av uppehållstillstånd för arbetstagare eller uppehållstillstånd för näringsidkare eller övervakning av arbete. Motsvarande bestämmelse finns i 19 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

Enligt 29 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) ska ur befolkningsdatasystemet uppgifter lämnas ut för domstols- och förvaltningsförfarande, för myndigheternas planerings- och utredningsuppdrag och för andra motsvarande myndighetsuppgifter, bl.a. uppgifter som behövs för utförande av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i eller med stöd av lag.

När bestämmelser om arbetskyddsmyndighetens rätt att få upplysningar av andra myndigheter i tillsynsarbetet i anknytning till bekämpningen av grå ekonomi infördes 2009 utökades 2 kap. om arbetskyddsmyndighetens befogenheter i lagen om tillsynen över arbetskyddet

RP 114/2016 rd

med 4 b § som gäller arbetarskyddsmyndighetens rätt att på eget initiativ lämna ut sekretessbelagda upplysningar till andra myndigheter.

Enligt 4 b § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet kan arbetarskyddsmyndigheten utan hinder av sekretessbestämmelserna på eget initiativ lämna Skatteförvaltningen upplysningar om misstänkta försummelser av skattskyldigheten samt lämna Pensionsskyddscentralen upplysningar om misstänkta försummelser av pensionsförsäkringsskyldigheten. Arbetarskyddsmyndigheten kan inte lämna sekretessbelagd information till andra myndigheter om inte den andra myndighetens rätt att få uppgifterna föreskrivs i lagstiftningen för den aktuella myndigheten. Det kan vara fråga om att få upplysningar uttryckligen av arbetarskyddsmyndigheten eller i allmänhet av myndigheter.

Utöver bestämmelserna om rätt att få upplysningar finns det andra bestämmelser om arbetarskyddsmyndighetens verksamhet i lagen om tillsynen över arbetarskyddet. I 3 kap. 13 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet finns bestämmelser om i vilka frågor en arbetarskyddsinspektör kan ge en arbetsgivare en anvisning eller uppmaning om arbetsgivaren inte iakttar sina skyldigheter enligt de bestämmelser vars efterlevnad arbetarskyddsmyndigheten ska övervaka. I fråga om omständigheter för vilka en uppmaning kan meddelas kan tillsynsprocessen fortgå så att arbetarskyddsmyndigheten använder sig av sådana andra mer kraftiga tillsynsmetoder som det föreskrivs om i lagen om tillsynen över arbetarskyddet. De omständigheter för vilka en uppmaning kan meddelas definieras uttömmande i 13 § 3 mom. I 6 kap. 45 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet föreskrivs för sin del om vem som har rätt att lämna en skriftlig anmärkning till Regionförvaltningsverket, om det vid arbetarskyddsinspektionen inte har förfarits i enlighet med lagen i fråga. Rätt att lämna anmärkning har arbetsgivaren, arbetarskyddsfullmäktigen och arbetstagarna.

Fullgöranderapporter

Skatteförvaltningens enhet för utredning av grå ekonomi som grundades genom lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) främjar bekämpningen av den grå ekonomin genom att producera och sprida information om grå ekonomi och bekämpningen av den. En av uppgifterna för Enheten för utredning av grå ekonomi är bl.a. att utarbeta fullgöranderapporter för myndigheterna om hur organisationer och organisationsanknutna personer fullgör sina skyldigheter. I fullgöranderapporterna ingår flera olika myndigheters uppgifter om organisationen eller den organisationsanknutna personen i fråga. Uppgifterna är i huvudsak sekretessbelagda.

En myndighet kan begära en fullgöranderapport av Enheten för utredning av grå ekonomi om myndigheten har rätt till detta med stöd av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi. En enskild fullgöranderapport innehåller endast sådana uppgifter som den myndighet som begär fullgöranderapporten har rätt att få. I praktiken skraddarsyr Enheten för utredning av grå ekonomi och den myndighet som begär fullgöranderapporten på förhand en fullgöranderapport i enlighet med myndighetens rätt att få uppgifter, som myndigheten vid behov beställer i ett senare skede. Vid behov har myndigheten möjlighet att undantagsvis som en s.k. enskild fullgöranderapporterings tjänst, inom ramarna för myndighetens rätt att få uppgifter och de uppgiftskällor som Enheten för utredning av grå ekonomi förfogar över, begära en fullgöranderapport som avviker från den skraddarsydda fullgöranderapporten. Fullgöranderapporten lämnas elektroniskt till myndigheten i första hand via gränssnittet för myndighetsinformationstjänster till myndighetens egna informationssystem.

Arbetarskyddsmyndigheten har inte rätt att få fullgöranderapporter. Om det utifrån arbetarskyddsmyndighetens nuvarande rätt att få upplysningar utarbetas en fullgöranderapport om en organisation eller organisationsanknuten person ger inte en fullgöranderapport en sådan till-

räcklig helhetsbild av objektets verksamhet som det är meningen att en fullgöranderapport ska göra. Arbetarskyddsmyndigheten måste därmed som enskilda begäran om uppgifter begära alla de sekretessbelagda upplysningar som myndigheten behöver direkt av olika myndigheter.

2.2 Bedömning av nuläget

Som det konstateras ovan möjliggör den gällande rätten för arbetarskyddsmyndigheten att få upplysningar att myndigheten kan få sekretessbelagda uppgifter endast i vissa tillsynsuppgifter och endast av vissa myndigheter. Frågan om arbetarskyddsmyndighetens rätt att få upplysningar har kommit upp i riksdagen. Omfattningen av arbetarskyddsmyndighetens rätt till upplysningar och eventuella brister i den diskuterades redan 2009 när den gällande rätten att få upplysningar föreskrevs i lagen om tillsynen över arbetarskyddet. Riksdagens arbetslivs- och jämställdhetsutskott konstaterade i sitt betänkande om saken (AjUB 5/2009 rd) bl.a. att det vid utfrågningen av sakkunniga i utskottet kom fram att möjligheterna till informationsutbyte och myndighetssamarbete behöver förbättras så att arbetet mot svart ekonomi blir effektivare. Arbetarskyddsmyndighetens begränsade rätt att få uppgifter har senare tangerats i olika sammanhang i riksdagen, t.ex. när lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi stiftades (AjUU 16/2010 rd, ReUU 8/2010 rd och FiUB 45/2010 rd), i samband med utredningen av den ekonomiska gråzonen (riksdagens skrivelse 42/2010 rd) och när förfarandet för att meddela uppgifter om arbetstagare och entreprenader på byggarbetsplatser infördes i skattelagstiftningen (AjUU 17/2012 rd).

Social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning har i samarbete med ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland utrett hurdana problem den begränsade rätten att få upplysningar medför för arbetarskyddsmyndigheten. Man närmade sig frågan utgående från praktiska tillsynssituationer. Problemen i anknytning till rätten att få upplysningar realiserar ofta i situationer där arbetarskyddsinspektören vet att en annan myndighet på grund av sina uppgifter sannolikt har uppgifter som skulle underlätta eller för-snabba utförandet av arbetarskyddstillsynen, eller som skulle säkerställa att inspektionsberättelsen utarbetas på grundval av korrekta fakta, men inspektören kan inte begära uppgifterna eftersom arbetarskyddsmyndighetens rätt att få upplysningar inte omfattar uppgifterna i fråga. Inspektören kan också få höra om ett avgörande som en annan myndighet fattat i sin egen verksamhet och som kunde ha haft ett annat innehåll om arbetarskyddsmyndigheten hade haft rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till myndigheten i fråga. Till utlämnande av upplysningar anknyter också tips som myndigheterna ger varandra. Om myndigheten får veta vilka åtgärder som tipset leder till i den andra myndigheten så motiverar detta till att tipsa också i fortsättningen. Sekretessbestämmelserna kan dock begränsa möjligheten att berätta om resultaten.

Problem har också observerats vid gemensamma inspektioner med andra myndigheter. Det är möjligt att en annan myndighet som deltar i den gemensamma inspektionen inte kan berätta för arbetarskyddsmyndigheten varför det lönar sig att inrikta den gemensamma inspektionen på ett visst tillsynsobjekt. Också den gemensamma analysen av resultatet av inspektionen kan vara förenad med begränsningar, om analysen kräver att det för arbetarskyddsmyndigheten avslöjas sådana sekretessbelagda uppgifter som arbetarskyddsmyndigheten inte har rätt att få.

Behovet av att intensifiera samarbetet och informationsutbytet mellan myndigheter beror både på nationella behov och på Europeiska unionens lagstiftning. Med stöd av Europeiska unionens direktiv samarbetar arbetarskyddsmyndigheten administrativt med andra medlemsstater i fråga om tillsynen över att utsända arbetstagares lagstiftning iakttas. Det administrativa samarbetet består närmast av informationsutbyte. Ibland kan det finnas behov av att också utbyta information som mer tydligt anknyter till någon annan myndighets uppgiftsområde. Sådan information kan t.ex. vara uppgift om till vilket land det företag som sänder ut arbetskraft beta-

RP 114/2016 rd

lar sin skatt och sina socialskyddsavgifter eller var företaget har betydande affärsverksamhet. Under vårsessionen 2016 har i Europeiska unionen har ett beslut godkänts om att inrätta en plattform mot svartarbete. Plattformens verksamhet inverkar mycket sannolikt på samarbetet mellan de nationella myndigheterna.

Arbetskyddstillsynen utförs av fem regionförvaltningsverk, dvs. arbetskyddsmyndigheter. För närvarande kan inte regionförvaltningsverken lämna ut sådana sekretessbelagda uppgifter till varandra som är nödvändiga i arbetskyddstillsynen. Detta kan medföra problem i synnerhet när tillsynsobjektet är ett företag med verksamhet på flera regionförvaltningsverks områden. Om det vid ett visst verksamhetsställe för ett sådant företag förekommer något missförhållande eller någon brist och informationen i anknytning till detta delvis är sekretessbelagd, får regionförvaltningsverket inte lämna ut den sekretessbelagda informationen till ett annat regionförvaltningsverk.

Den gällande rätten för arbetskyddsmyndigheten att få upplysningar är problematisk också eftersom arbetskyddsmyndigheten enligt den rådande tolkningen av 4 a § i lagen om tillsynen över arbetskyddet inte kan få sekretessbelagda uppgifter för att rikta arbetskyddstillsynen, dvs. för att välja nya tillsynsobjekt. Arbetskyddsmyndigheten har rätt att av en annan myndighet få sekretessbelagda upplysningar endast i fråga om aktörer som redan har valts ut som tillsynsobjekt. Det faktum att upplysningar inte kan fås för att välja tillsynsobjekt står i strid med effektiviseringsmålet för riktandet av arbetskyddstillsynen. Effektiviseringsmålet för riktandet av tillsynen konstateras i de riktlinjer för arbetsmiljö och välbefinnande i arbetet som kompletterar social- och hälsovårdsministeriets strategi för social- och hälsovårdspolitiken.

Arbetskyddstillsynen kan riktas med hjälp av olika slag av information. För riktandet av tillsynen räcker oftast t.ex. uppgifter om ett företag. Om en myndighet exempelvis har konstaterat att det inom området för myndighetens behörighet i ett visst företags verksamhet förekommer en försummelse, så kan denna försummelse vara en indikation på att det också kan finnas andra brister i företagets verksamhet. Det kan också vara fråga om brister i flera olika företag som ägs av samma person. I sådana fall kan det finnas orsak att också göra arbetskyddsinspektion i företagen i fråga. I några fall kan tillsynen riktas så att en annan myndighet lämnar upplysningar om flera företag i vars verksamhet man har konstaterat likartade försummelser. I synnerhet tillsynen över att beställaransvarslagen iakttas kan riktas utifrån upplysningar om försummelser. Om man exempelvis får upplysningar om företag med stora oregerade skatteskulder och känner till åt vilka beställare företagen har sålt tjänster, kan man rikta tillsynen över att beställaransvarslagen iakttas till beställarföretagen i fråga (se även AjUU 16/2010 rd).

Som det har konstaterats ovan har arbetskyddsmyndigheten inte rätt att få fullgöranderapporter och måste därför begära de upplysningar som den behöver som enskilda begäran om upplysningar av myndigheter. Rätten att få fullgöranderapporter skulle påskynda arbetskyddsmyndighetens tillsynsprocess eftersom man med en begäran om upplysningar skulle få upplysningar från flera myndigheter. På detta sätt kan den administrativa börda som olika myndigheter upplever minskas. Med beaktande av de problem som beskrivits ovan måste arbetskyddsmyndighetens rätt att få upplysningar utvidgas från det som gäller i dagsläget. För arbetskyddsmyndigheten bör också föreskrivas rätten att få fullgöranderapporter.

Den 1 september 2015 trädde den ändring av beställaransvarslagen i kraft genom vilken innehållet i beställarens utredningsskyldighet preciserades. Beställarens utredningsskyldighet gäller efter lagändringen endast uppfyllandet av arbetsgivarens pensionsförsäkringsskyldighet, dvs. endast pensionsförsäkring för avtalspartens arbetstagare. Beställarens utredningsskyldighet gäller däremot inte pensionsförsäkring för den företagare som är avtalspart. På grund av

denna ändring av beställaransvarslagen har 152 § 1 mom. 4 punkten i lagen om pension för företagare blivit onödig. Med stöd av 4 punkten har pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen i vissa situationer kunnat lämna ut uppgifter om företagares pensionsförsäkring till arbetarskyddsmyndigheten för tillsyn över att beställaransvarslagen iaktas. I momentet ska 4 punkten upphävas såsom obehövlig.

I arbetarskyddsmyndighetens verksamhet har det framgått att också andra ändringar i anknytning till rätten att få upplysningar än de som beskrivits ovan behöver göras i lagen om tillsynen över arbetarskyddet. Kretsen för de aktörer som i enlighet med 6 kap. 45 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet kan lämna en anmärkning till Regionförvaltningsverket om att lagen om tillsynen över arbetarskyddet inte har följts vid en arbetarskyddsinspektion bör utvidgas. Enligt den gällande lagen kan anmärkning lämnas endast av arbetsgivaren, arbetarskyddsfullmäktigen och arbetstagarna. Arbetarskyddsmyndighetens tillsyn riktas oftast till arbetsgivaren. Den lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten ska utöva tillsyn över har dock under årens lopp utvecklats i riktningen att också andra aktörer har skyldigheter som arbetarskyddsmyndigheten övervakar att iaktas. Därför är det behövt att också dessa övriga aktörer kan lämna en anmärkning om arbetarskyddsinspektionen. De aktörer som omfattas av arbetarskyddstillsynen framgår närmare av den omfattande lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten ska utöva tillsyn över att den iaktas. Sådana aktörer är t.ex. de personer som avses i 3, 4 och 7 § i arbetarskyddslagen, egenföretagare som arbetar på en gemensam arbetsplats i enlighet med 6 kap. i arbetarskyddslagen, vissa personer som avses i lagen om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav (1016/2004) och i vissa fall beställare i enlighet med beställaransvarslagen.

Vid arbetarskyddsmyndighetens tillsyn har man också observerat att en del arbetstagare har svårigheter med att av sin arbetsgivare få ett i arbetsavtalslagen avsett intyg om permittering eller ett meddelande om grunderna för upphävandet av arbetsavtalet. I 5 kap. 5 § i arbetsavtalslagen föreskrivs om arbetsgivarens skyldighet att på begäran av arbetstagaren ge arbetstagaren ett skriftligt intyg om permittering, av vilket framgår åtminstone orsaken till permitteringen, begynnelsetidpunkten och permitteringsens längd eller uppskattade längd. Arbetstagaren behöver intyget om permittering t.ex. för att ansöka om arbetslöshetsdagpenning. I 9 kap. 5 § i arbetsavtalslagen föreskrivs för sin del om arbetsgivarens skyldighet att på begäran av arbetstagaren skriftligen meddela denne grunderna för upphävningen av arbetsavtalet. I meddelandet ska nämnas den dag då arbetsavtalet upphör samt de för arbetsgivaren kända uppsägnings- eller hävningsgrunder på basis av vilka arbetsavtalet har upphävts. Syftet med bestämmelsen är att de faktiska grunderna för upphävningen av arbetsavtalet ska läggas fram redan i beslutsskedet och inte först senare t.ex. i samband med en eventuell rättegång.

Eftersom det i praktiken har förekommit fall där en del arbetstagare har haft svårigheter att av sin arbetsgivare få ett sådant skriftligt intyg om permittering eller skriftligt meddelande om grunderna för upphävningen av arbetsavtalet som avses i arbetsavtalslagen, ska arbetarskyddsinspektörens befogenheter i dessa situationer utvidgas jämfört med nuläget. Arbetarskyddsinspektören ska ha rätt att ge arbetsgivaren en sådan uppmaning som avses i lagen om tillsynen över arbetarskyddet när det gäller skriftliga permitteringsintyg och skriftliga meddelanden om grunderna för upphävning av arbetsavtal som ska ges till arbetstagaren.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med propositionen är att effektivisera arbetarskyddsmyndighetens tillsynsverksamhet i anslutning till bekämpningen av grå ekonomi. Med propositionen strävar man efter att arbetarskyddsmyndigheten i större utsträckning än för närvarande ska få sekretessbelagda uppgifter av myndigheter och av andra som sköter offentliga uppdrag för tillsynen över att beställaransvarslagen iaktas, över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och över anli-

RP 114/2016 rd

tandet av utländsk arbetskraft. Uppgifter ska kunna fås både för utredning av enskilda fall och för att rikta tillsynen. Ett syfte med propositionen är också att arbetarskyddsmyndigheten i större utsträckning än för närvarande ska ha rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till myndigheter och till andra som sköter offentliga uppdrag när dessa utför tillsynsuppdrag i anslutning till bekämpningen av grå ekonomi. Därtill erbjuder propositionen lösningar på problem som gäller arbetarskyddsmyndigheternas utbyte av sekretessbelagda uppgifter.

Det allmänna syftet med propositionen är att för arbetarskyddsmyndigheten föreskriva en sådan rätt att få uppgifter som bättre klarar av samhällsförändringar och ändringar i den lagstiftning som gäller bekämpningen av grå ekonomi än den gällande regleringen. Rätten att få uppgifter ska också vara tillräckligt omfattande för att det med stöd av den är ändamålsenligt att utarbeta fullgöranderapporter. Ett av de viktigaste syftena med propositionen är att arbetarskyddsmyndighetens möjligheter att få uppgifter i praktiken underlättas genom att det för arbetarskyddsmyndigheten föreskrivs rätt att få sådana fullgöranderapporter som Enheten för utredning av grå ekonomi utarbetar. Genom ett sådant förfarande ökar också digitaliseringen inom den offentliga förvaltningen. Den administrativa börda som myndigheterna upplever att utbytet av uppgifter medför minskar dessutom i betydande grad.

I propositionen föreslås att de gällande bestämmelserna om arbetarskyddsmyndighetens rätt att få och lämna ut uppgifter ändras i sin helhet och vidare föreslås det att lagen om tillsynen över arbetarskyddet kompletteras med nya bestämmelser som gäller rätten att få uppgifter. Dessutom föreslås det att lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi ändras så att arbetarskyddsmyndigheten kan få sådana fullgöranderapporter som Enheten för utredning av grå ekonomi utarbetar. Genom propositionen upphävs även en bestämmelse i lagen om pension för företagare som blivit obehövlig och som gäller rätten för pensionsanstalter och Pensionskyddscentralen att för tillsynen enligt beställaransvarslagen lämna ut uppgifter till arbetarskyddsmyndigheten om företagarens pensionsförsäkringar.

Propositionen är ett svar på det behov att utveckla arbetarskyddsmyndighetens rätt att få information som också aktualiserats i riksdagen och genom propositionen löser man sådana problem som arbetarskyddsmyndigheten stött på i det praktiska tillsynsarbetet. Till följd av de föreslagna ändringarna blir arbetarskyddsmyndighetens tillsynsarbete i anslutning till bekämpningen av grå ekonomi ska kunna effektiviseras och för att myndigheten ska kunna få fullgöranderapporter. Till följd av de föreslagna ändringarna ökar och effektiviseras samarbetet mellan myndigheterna. Med beaktande av helheten kan det bedömas att målen för propositionen kommer att uppnås till följd av de föreslagna lagändringarna.

Utgångspunkten vid utarbetandet av propositionen har varit att arbetarskyddsmyndighetens rätt att få information föreslås bli utvidgad i synnerhet när det gäller tillsynsuppdrag i anslutning till bekämpningen av grå ekonomi. Med tillsynsuppdrag i anslutning till bekämpningen av grå ekonomi avses i propositionen tillsyn över att beställaransvarslagen iakttas, över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och över anlita utländsk arbetskraft. Arbetarskyddsmyndighetens övervakning av kör- och vilotider är också övervakning av arbetstiden, så i denna proposition ses övervakningen av kör- och vilotider som en del av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn över att minimivillkoren för arbetsförhållanden följs. Om det senare visar sig att arbetarskyddsmyndigheten även i samband med myndighetens övriga tillsynsuppdrag, t.ex. tillsynen över arbetsmiljön på arbetsplatsen, i större utsträckning än för närvarande behöver får sekretessbelagd information från andra myndigheter, eller överlåta sådan information till andra myndigheter, är det möjligt att i framtiden separat bereda en sådan ändring. I propositionen föreslås dock att det redan i och med denna proposition ska vara möjligt för arbetarskyddsmyndigheterna att sinsemellan utbyta sekretessbelagd information för arbetarskyddsmyndigheternas alla tillsynsuppdrag.

När begreppet myndighet används i propositionen, avses de myndigheter som anges närmare i de föreslagna 4 b och 4 d §. Med andra som sköter offentliga uppdrag avses Pensionsskyddscentralen, Arbetslöshetsförsäkringsfonden och Olycksfallsförsäkringscentralen samt pensionsanstalter och olycksfallsförsäkringsbolag. I fråga om den föreslagna 4 d § avses med andra som sköter offentliga uppdrag även Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassor.

De föreslagna bestämmelserna har formulerats med beaktande av grundlagsutskottets ställningstaganden om nödvändiga och behövliga uppgifter när det gäller regleringen av rätten att få information. Enligt grundlagsutskottet ska rätten att få information i författningar med ett vitt och omfattande innehåll begränsas till endast nödvändiga uppgifter. Om innehållet i de uppgifter som lämnas ut är exakt preciserat, kan det tänkas att också för ett visst ändamål behövliga uppgifter kan lämnas ut.

Som ett resultat av propositionen får arbetarskyddsmyndigheten ta del av nya slag av sekretessbelagda uppgifter, så propositionen inverkar på verksamhetsprocesserna och förfarandena för informationshantering vid arbetarskyddsmyndigheterna, dvs. personalen vid regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskydd. Till följd av de nya uppgifterna behöver t.ex. regionförvaltningsverkets plan gällande informationsstyrning uppdateras och därtill behöver det bestämmas hur länge de erhållna uppgifterna ska bevaras. Till följd av propositionen föreslås arbetarskyddsmyndigheten i allmänhet få information om en viss enskild aktör, t.ex. företaget A Ab. På grundval av informationen om en enskild aktör kan tillsynen riktas till ett visst objekt (företaget A Ab) eller också kan informationen användas för att utreda ett pågående tillsynsärende. I dessa fall bestäms förvaringstiden för uppgifter (gällande företaget A Ab) som erhållits från en annan myndighet på samma sätt som förvaringstiden också i vanliga fall bestäms för handlingar som gäller arbetarskyddsmyndighetens tillsynsärenden. Uppgifterna ska utplånas efter att det antal år har förflutit som anges i planen gällande informationsstyrning. När en uppgift som gäller en enskild aktör (företaget A Ab) har begärts för att rikta tillsynen, men då uppgiften efter prövning dock inte ledde till några tillsynsåtgärder, ska den erhållna informationen omedelbart utplånas. En bestämmelse om detta ska finnas i planen gällande informationsstyrning. För att tillsynen ska kunna riktas ska arbetarskyddsmyndigheten med stöd av den föreslagna 4 c § under vissa förutsättningar kunna få även vissa datamängder. Eftersom en större datamängd kan fås på en gång med stöd av den föreslagna 4 c §, föreslås propositionen innehålla en uttrycklig bestämmelse om att de uppgifter som inte behövs för att rikta tillsynen omedelbart ska utplånas.

De lagändringar som föreslås i propositionen förutsätter fortbildning av arbetarskyddsmyndighetens personal. Även andra myndigheter som utgör intressentgrupper för arbetarskyddsmyndigheten ska informeras om lagändringarna. Propositionens effekter uppnås på lång sikt. De mätbara effekterna av arbetarskyddsmyndighetens verksamhet kan följas upp i samband med uppföljningen av arbetarskyddsmyndighetens normala verksamhet.

I 6 kap. 45 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet föreskrivs att arbetsgivaren, arbetarskyddsfullmäktigen och arbetstagarna har rätt att till regionförvaltningsverket lämna en skriftlig anmärkning om att lagen i fråga inte har följts vid en arbetarskyddsinspektion. Ett syfte med propositionen är att även andra än de som nämns ovan, vars verksamhet arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över, ska ha samma rätt att lämna en sådan anmärkning som avses i den paragrafen. För att detta syfte ska nås föreslås det att 1 § 2 mom. i lagen om tillsynen över arbetarskyddet kompletteras med en hänvisning till 6 kap., dvs. det kapitel där det bl.a. föreskrivs om lämnande av anmärkning. Genom denna komplettering ska alla de vars verksamhet arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över kunna lämna en anmärkning som avses i 6 kap. Dessutom föreslås det att 3 kap. 13 § 3 mom. 3 punkten i lagen om tillsynen över arbetarskyddet kompletteras så att skriftligt intyg om permittering eller skriftligt meddelande om grunderna för upphävande av arbetsavtal också är sådana ärenden i fråga om vilka arbetar-

skyddsinspektören kan meddela arbetsgivaren en uppmaning som avses i paragrafen. Syftet med denna ändring är att effektivisera arbetarskyddsmyndighetens verksamhet i situationer där en arbetstagare behöver handlingar som är viktiga för honom eller henne.

4 Propositionens konsekvenser för företagen, ekonomin och myndigheterna

Propositionen effektiviserar arbetarskyddsmyndighetens verksamhet och samarbetet mellan myndigheterna och är en av åtgärderna för att bekämpa grå ekonomi. I och med propositionen ökar utnyttjandet av myndigheternas datalager samtidigt som arbetarskyddsmyndighetens inspektioner kan riktas bättre än i dagens läge till objekt där det förekommer brister. Propositionen minskar handlingsutrymmet för aktörerna inom den grå ekonomin och i och med propositionen ökar risken för att företag som bedriver grå ekonomi ska åka fast. Samtidigt kan de mål som lagstiftaren ställt upp för olika lagar, bl.a. beställansvarslagen, nås bättre än tidigare.

Det är allmänt känt att den grå ekonomin försvårar företagsverksamheten för hederliga företagare bl.a. genom att prisnivån för tjänsterna pressas till en osund nivå, genom att konkurrensen snedvrids, genom att hela branschen tvingas närmare osunda affärsmetoder och t.ex. genom att möjligheterna till investeringar minskar. I och med att arbetarskyddsmyndighetens tillsyn effektiviseras och risken ökar för att företag som bedriver grå ekonomi ska åka fast, har propositionen indirekta positiva konsekvenser för de företag som fullgör sina lagstadgade förpliktelser. Konkurrensläget för företag som fullgör sina lagstadgade förpliktelser förbättras jämfört med företag som fått ogrundad ekonomisk vinning genom att försumma olika förpliktelser. Genom att inspektionerna tydligare än i dagens läge riktas till objekt där det förekommer brister, svarar man också på önskemål som ställts av arbetarskyddsförvaltningens intressentgrupper om att tillsynen ska riktas bättre och att den administrativa bördan ska minskas för företag som följer lagen.

Propositionen har omedelbara positiva konsekvenser för de offentliga finanserna. De positiva effekterna följer särskilt av tillsynen över beställansvarslagen, där det påförs försummelseavgifter. Tack vare den utvidgade rätten att få information och tack vare möjligheterna att få fullgöranderapporter kan tillsynen över beställansvarslagen i fortsättningen riktas bättre än vad som är fallet i dagens läge. Av denna anledning kan man förutsäga att antalet tillsynsärenden där en försummelseavgift påförs kommer att öka.

De senaste åren har det i bästa fall gjorts ca 1 700 inspektioner per år som gäller iakttagandet av beställansvarslagen. En enskild försummelseavgift kunde före de lagändringar som trädde i kraft den 1 september 2015 variera mellan 1 702 och 17 024 euro och efter den 1 september 2015 mellan 2 000 och 20 000 euro – med beaktande av förordningen av statsrådet gällande justering av beloppet för försummelseavgiften. Dessutom finns det bestämmelser om förhöjd försummelseavgift och om försummelseavgift som understiger miniminivån. Eftersom skalan för försummelseavgifterna är vid, varierar eurobeloppet för de påförda försummelseavgifterna. I praktiken kan en vanlig försummelseavgift uppgå t.ex. till 6 000 euro per avtal och en och samma beställare påförs vanligtvis en försummelseavgift med anledning av ett avtal eller två försummelseavgifter med anledning av två avtal. Antalet beslut om påförande försummelseavgift som arbetarskyddsmyndigheten årligen fattar har legat både över och under hundra beslut per år. Enligt de uppgifter som social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning erhållit i samband med resultatstyrningen av ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken uppgick det totala beloppet av de försummelseavgifter som påfördes vid tillsynen över beställansvarslagen 2012 till något under 900 000 euro och 2013 till något under 1 000 000 euro. Åren 2012 och 2013 rekryterades det nya beställansvarsinspektörer och detta bidrar till utvecklingen av antalet påförda försummelseavgifter.

RP 114/2016 rd

Om man exempelvis antar att antalet sådana inspektioner gällande tillsynen över iakttagandet av beställaransvarslagen som leder till att en försummelseavgift påförs ökar endast i måttlig grad till följd av propositionen, t.ex. med ca tio tillsynsärenden per år, och att beställaren i samband med varje tillsynsärende påförs två normala försummelseavgifter på 6 000 euro med anledning av två avtal, kan det årligen intäktsföras ca 120 000 euro mer till staten än för närvarande. Det är dock sannolikt att antalet sådana inspektioner gällande iakttagandet av beställaransvarslagen som leder till att en försummelseavgift påförs kommer att öka mer än så, möjligtvis med tiotals inspektioner per år. Detta beror på den föreslagna utvidgade rätten att få uppgifter och på möjligheten att få fullgöranderapporter.

I samband med andra tillsynsuppdrag än tillsynen över beställaransvarslagen har arbetarskyddsmyndigheten inte kunnat påföra någon försummelseavgift. I och med en regeringsproposition (regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om utstationering av arbetstagare och till vissa lagar som har samband med den; RP 39/2016 rd) som nyligen var under behandling i riksdagen, dvs. den regeringsproposition som gäller direktivet om tillämpning av direktiv 2014/67/EU om utstationering av arbetstagare, beslöts det att man ska utvidga användningen av försummelseavgiften till att omfatta arbetarskyddsmyndighetens tillsyn över iakttagandet av lagstiftningen om utstationerade arbetstagare. Största delen av dessa försummelseavgifter indrivs ändå utomlands.

Eftersom antalet beslut om påförande av försummelseavgift enligt beställaransvarslagen förutspås öka till följd av den utvidgade rätten att få uppgifter och möjligheten att få fullgöranderapporter, måste man ta hänsyn till vilka konsekvenser det ökade antalet beslut har för Rättsregistercentralens verksamhet. Rättsregistercentralen ska inte bara sörja för verkställigheten av sådana straffpåföljder och andra påföljder som hör till tillämpningsområdet för lagen om verkställighet av böter, utan centralen ska också ta ut påföljdsavgifter som påförts genom administrativa förfaranden, t.ex. försummelseavgifter enligt beställaransvarslagen. I 13 speciallagar föreskrivs det om Rättsregistercentralens uppgifter när det gäller uttaget av olika slags ordningsavgifter och påföljdsavgifter.

Rättsregistercentralen måste sköta uttaget av de olika administrativa påföljdsavgifterna manuellt, med undantag för överlastavgifterna, eftersom det datasystem som Rättsregistercentralen använder för sina verkställighetsuppgifter inte har uppdaterats så att det skulle kunna användas för dessa uppgifter. År 2015 hade Rättsregistercentralen i uppdrag att ta ut sammanlagt ca 500 administrativa påföljdsavgifter och i och med diverse kommande lagändringar ökar antalet dylika avgifter, varvid uttaget av de administrativa påföljdsavgifterna medför alltmer manuellt arbete för Rättsregistercentralen för varje år som går. Enligt Rättsregistercentralens statistik uppgick antalet försummelseavgifter enligt beställaransvarslagen 2015 till 159 st., och i enlighet med vad som konstaterats ovan förutspås antalet sådana försummelseavgifter öka till följd av propositionen gällande arbetarskyddsmyndighetens rätt att få uppgifter. Detta bidrar till att öka trycket på att utveckla Rättsregistercentralens datasystem. Konsekvenserna för Rättsregistercentralens verksamhet bidrar således till att hejda de omedelbara positiva effekter som en ökning av antalet försummelseavgifter enligt beställaransvarslagen skulle ha i fråga om de offentliga finanserna.

Vid sidan av de ovan beskrivna direkta konsekvenserna för de offentliga finanserna har propositionen även indirekta positiva konsekvenser för de offentliga finanserna. I och med propositionen är det inte bara tillsynen över beställaransvarslagen som kan riktas bättre än i dagsläget, utan även arbetarskyddsmyndighetens övriga tillsyn kan i fortsättningen riktas bättre. Om man t.ex. med hjälp av fullgöranderapporter granskar lönernas andel av omsättningen i fråga om flera företag och jämför lönernas normala andel av omsättningen inom branschen i fråga, är det möjligt att hitta ändamålsenliga tillsynsobjekt för tillsynen över minimivillkoren för an-

ställningsförhållanden. En låg löneandel som kraftigt avviker från genomsnittet i branschen kan tyda på att löner så att säga betalas svart.

Till följd av propositionen kommer arbetarskyddsmyndigheten också att få mer kompletterande och jämförande material än vad som är fallet i dagens läge. När uppgifter som erhållits vid en arbetarskyddsinspektion jämförs med uppgifter som fås av andra myndigheter, t.ex. uppgifter i en fullgöranderapport, är det möjligt att upptäcka arbetsplatser där arbetsgivarföretaget betalar ut löner helt eller delvis svart. Det kan också vara fråga om att ett företag har anmält lägre löner till andra myndigheter än till arbetarskyddsmyndigheten, i syfte att minimera t.ex. skatter, pensionsförsäkringspremier, olycksfallsförsäkringspremier eller arbetslöshetsförsäkringspremier. I och med att arbetarskyddsmyndigheten anmäler misstänkta försummelser till Skatteförvaltningen och andra instanser som har hand om premier, bidrar propositionen till att det flyter in större belopp av skatter och andra premier. Arbetarskyddsmyndighetens styrka i jämförelse med andra myndigheter är antalet inspektörer som besöker arbetsplatserna. Genom sådant samarbete som beskrivs ovan blir samhällseffekterna av arbetarskyddsmyndighetens tillgängliga tillsynsresurser mer omfattande än i dagens läge. I fall med svartarbete kan det även avslöjas personer som utan grund erhåller arbetslöshetsförmåner eller utkomststöd.

Genom den föreslagna utvidgade rätten att få information och rätten att få fullgöranderapporter eftersträvas även en snabbare tillsynsprocess hos arbetarskyddsmyndigheten. Genom fullgöranderapporterna kommer arbetarskyddsmyndigheten att snabbare än för närvarande få information från andra myndigheter för ett tillsynsärende. Exempelvis vid tillsynen över beställaransvarslagen lönar det sig att bland en enskild beställares avtalsförhållanden inspektera bl.a. de avtalsförhållanden där avtalsparten är ett företag som har gjort sig skyldig till försummelser av de lagstadgade förpliktelserna. Om det finns sådana avtalsparter framgår de av fullgöranderapporten. Jämfört med nuläget sparar utnyttjandet av fullgöranderapporterna på inspektörernas tid då olika uppgifter om avtalsparter inte behöver sökas och begäras från olika källor, utan informationen fås från en enda källa inom loppet av ett dygn. Den minskade åtgången av arbetstid per tillsynsärende varierar beroende på vilket slags ärenden det är fråga om och vilka uppgifter som begärts, men minskningen kan vara t.o.m. flera timmar per tillsynsärende.

Sådan kompletterande eller jämförande information som fås från andra myndigheter minskar dessutom i allmänhet den tid som går åt för en inspektör att sätta sig in i ett enskilt tillsynsärende och dra slutsatser i ärendet, oberoende av vad tillsynsärendet gäller. Även risken för sådana tillsynsresultat som grundar sig på felaktiga uppgifter minskar samtidigt som samarbetet mellan olika myndigheter intensifieras. Då uppgifterna kan fås från en annan myndighet, kan de nämnda positiva effekterna nås utan att uppgifter behöver begäras av själva tillsynsobjektet, dvs. företagens administrativa börda ökar inte.

Å ena sidan kan den ökade informationsmängden och det faktum att tillsynen kan riktas noggrannare även göra arbetarskyddstillsynen långsammare och förbruka resurser. Den totala arbetsmängd som en inspektör lägger ner på en enskild inspektion kan öka då det upptäcks brister i verksamheten hos allt fler tillsynsobjekt och då man allt oftare stöter på tillsynsobjekt som inte aktivt samarbetar med arbetarskyddsmyndigheten och ärendet kräver mer utredningsarbete än vanligt. Vid tillsynen över beställaransvarslagen kräver dessutom i synnerhet processen för påförande av försummelseavgifter resurser, eventuellt också vid förvaltningsdomstolar. Den ovannämnda inbesparade arbetstiden kan således gå åt till andra administrativa åtgärder. Å andra sidan kan man kontrollera de resurser som går åt per tillsynsärende då man kommer i håg att olika tillsynsärenden kräver olika tillsynsmetoder. Mer omfattande rätt att få information behövs i synnerhet för att rikta tillsynen och i samband med exceptionella tillsynsärenden. Med beaktande av de omständigheter som beskrivits ovan, förutspås antalet inspektioner inte öka i väsentlig grad till följd av den nya rätten att få information och rätten att få fullgöranderapporter.

I propositionen föreslås att fler myndigheter än för närvarande ska lämna ut uppgifter till arbetarskyddsmyndigheten och i synnerhet från Skatteförvaltningen kommer myndigheten att er hålla mer information än för närvarande. När de myndigheter som lämnar ut information svarar på begäranden om information ökar detta den administrativa bördan för dessa myndigheter, men situationen underlättas av att största delen av de uppgifter som erhålls särskilt från Skatteförvaltningen enligt förslaget ska kunna lämnas till arbetarskyddsmyndigheten automatiskt i elektronisk form genom en fullgöranderapport. En stor del av de uppgifter som arbetarskyddsmyndigheten redan i dagens läge erhåller från Pensionsskyddscentralen skulle kunna lämnas genom fullgöranderapporter. Enligt Pensionsskyddscentralen har volymen på det skriftliga informationsutbytet mellan arbetarskyddsmyndigheten och Pensionsskyddscentralen legat på ca 100 begäranden eller utlämnanden av information per år.

Det är ekonomiskt fördelaktigt att utnyttja fullgöranderapporter. När Enheten för utredning av grå ekonomi söker information från myndighetens datasystem för fullgöranderapporten är det den myndighet som lämnar ut uppgifterna som svarar för kostnaderna, som dock är måttliga. När man t.ex. begär information av Pensionsskyddscentralen om ett visst företags pensionsförsäkringar för en fullgöranderapport, beror Pensionsskyddscentralens kostnad på antalet anställda i företaget och på om företaget använder års- eller månadsanmälningar för arbetstagarernas pensionsförsäkringar. Om företaget i fråga har färre än 10 arbetstagare, uppgår Pensionsskyddscentralens kostnad för informationssökningen till ca 1 euro. Kostnaden är högre om företaget har fler anställda. Men om företaget använder sig av årsanmälan, kan också kostnaderna för uppgifter om ett stort företag vara mycket låga. Ett flertal myndigheter lämnar ut uppgifter för fullgöranderapporter som utarbetas för olika myndigheter. Enligt uppgifter som Enheten för utredning av grå ekonomi lämnade till riksdagen i september 2015 utarbetades det 2014 sammanlagt 104 231 fullgöranderapporter till stöd för olika myndighetsuppdrag. Enligt ett nyhetsbrev daterat den 16 december 2015 från Enheten för utredning av grå ekonomi hade enheten mellan januari 2015 och november samma år mottagit över 149 000 begäranden om fullgöranderapporter. Antalet fullgöranderapporter som utarbetas för arbetarskyddsmyndigheten beräknas uppgå till högst några tusen per år. Sett till helheten ökar propositionen inte i nämnvärd grad de övriga myndigheternas kostnader för arbetarskyddsmyndighetens fullgöranderapporter.

Målet att fullgöranderapporterna ska lämnas automatiskt i elektronisk form till arbetarskyddsmyndigheten står i överensstämmelse med ett av målen för statsminister Sipiläs regering, dvs. ökad digitalisering. Arbetarskyddsmyndigheterna förfogar dock inte ännu över sådan datateknik att fullgöranderapporterna skulle kunna tas emot automatiskt i elektronisk form. För detta behövs ett gränssnitt mellan datasystemen vid Enheten för utredning av grå ekonomi och vid arbetarskyddsmyndigheterna.

Fullgöranderapporterna innehåller en stor mängd sekretessbelagda uppgifter. Arbetarskyddsmyndigheterna utgör en del av regionförvaltningsverken och regionförvaltningsverken behandlar sekretessbelagda uppgifter i dokumenthanteringssystemet USPA. Inom USPA har det skapats en gränssnittstjänst i samband med utvecklandet av version 2.0, men gränssnittet i fråga har inte genomförts inom ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken.

Social- och hälsovårdsministeriet har tillsammans med ansvarsområdet för regionförvaltningsverkens förvaltnings- och utvecklingstjänster vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland tagit reda på att fullgöranderapporter kan lämnas till arbetarskyddsmyndigheterna med hjälp av arbets- och näringsministeriets klientdatasystem (ATV) samt dokumenthanteringssystemet USPA. ATV är kopplat till det datasystem som används vid Enheten för utredning av grå ekonomi och ATV används via ett användargränssnitt i dokumenthanteringssystemet USPA. Genom ett sådant förfarande handlar man i enlighet med tanken om en övergripande

RP 114/2016 rd

arkitektur samtidigt som kostnaderna för utveckling av datatekniken minimeras, då fullgöranderapporter som utarbetas av Enheten för utredning av grå ekonomi vid arbetarskyddsmyndigheterna hanteras i dokumenthanteringssystemet USPA.

Utvecklandet av sådan datateknik som behövs för att fullgöranderapporterna ska kunna lämnas automatiskt i elektronisk form har effekt på de offentliga finanserna. Den IT-lösning som social- och hälsovårdsministeriet planerat tillsammans med ansvarsområdet för regionförvaltningsverkens förvaltnings- och utvecklingstjänster kan genomföras till en kostnad av ca 50 000 euro. Utvecklingen av arbetarskyddsmyndighetens datateknik behöver inledas så snabbt som möjligt. De åtgärder som verkställigheten av de föreslagna lagändringarna förutsätter behöver alltså vidtas redan innan lagen träder i kraft.

Effekterna på de offentliga finanserna kan emellertid kompenseras under en period av några år med i synnerhet de medel som intäktsförs till staten i form av ökade intäkter av försummelseavgifterna enligt beställaransvarslagen. Enligt en måttlig bedömning kommer dessa intäkter att uppgå till ca 120 000 euro per år och sannolikt kommer de att vara ännu högre. De positiva effekterna av åtgärderna för bekämpning av grå ekonomi avspeglas vanligtvis på de offentliga finanserna och samhället med en viss eftersläpning. Riksdagen har med anledning av revisionsutskottets betänkande gällande insatser mot den svarta ekonomin (ReUB 9/2010 rd) konstaterat att utgifterna för åtgärderna för bekämpning av den svarta ekonomin ska ses som en placering, inte som en kostnad (Riksdagens skrivelse 42/2010 rd). Då förutsatte riksdagen att regeringen vidtar åtgärder för att myndigheternas informationsutbyte, informationssystemen och andra förutsättningar för myndighetssamarbete ska bli bättre när det gäller att förebygga ekonomisk brottslighet och svart ekonomi. I enlighet med vad som konstateras ovan står målet att fullgöranderapporterna ska lämnas automatiskt i elektronisk form till arbetarskyddsmyndigheten i överensstämmelse med ett av målen för statsminister Sipiläs regering, dvs. ökad digitalisering.

Sådana uppgifter som arbetarskyddsmyndigheten begärt, som inte ingår i fullgöranderapporten, ska begäras genom separata begäranden om information, och åtminstone i inledningsskedet lämnas svaret till arbetarskyddsmyndigheten med säker e-post. Det går åt arbetstid till att utarbeta och svara på begäranden om information. Denna administrativa börda gäller dock inte pensionsanstalterna och olycksfallsförsäkringsbolagen eftersom arbetarskyddsmyndigheten har rätt att få uppgifter från dessa endast genom fullgöranderapporter. Den administrativa börda som arbetarskyddsmyndigheten och andra myndigheter upplever med anledning av begärandena om information kommer inte att vara orimligt stor eftersom behovet av att få uppgifter från andra myndigheter än Skatteförvaltningen är mycket mindre och eftersom detta behov av information inte nödvändigtvis realiserar särskilt ofta. Dessutom kan vissa myndigheter redan för närvarande med stöd av sin rätt att lämna ut uppgifter lämna ut uppgifter till arbetarskyddsmyndigheten, så för dessa myndigheter ökar den administrativa bördan endast i liten grad.

Propositionen inverkar på verksamhetsprocesserna och förfarandena för informationshantering vid arbetarskyddsmyndigheterna, dvs. personalen inom ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken. Det måste planeras hur de uppgifter som erhålls till följd av propositionen ska inhämtas, analyseras och användas. Sekretessbelagda uppgifter får t.ex. bara vara tillgängliga för de personer som sköter de tillsynsuppgifter för vilka uppgifterna har begärts. Vidare ska det planeras hur uppgifterna ska förvaras och utplånas. Regionförvaltningsverkens plan gällande informationsstyrning måste ses över. När den tillgängliga sekretessbelagda informationen ökar måste det också ordnas fortbildning för arbetarskyddsmyndigheternas personal. Den nytta som eftersträvas med propositionen nås när arbetarskyddsmyndighetens personal lär sig att utnyttja den nya informationen i synnerhet för att rikta tillsynen. De nämnda uppgifterna ska skötas av ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvalt-

ningsverken samt av ansvarsområdet för regionförvaltningsverkens förvaltnings- och utvecklingstjänster vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Bestämmelser om uppgiftsfördelningen mellan dessa finns i statsrådets förordning om regionförvaltningsverken (906/2009).

Övriga ändringar av lagen om tillsynen över arbetarskyddet som vid sidan av bestämmelserna om rätten att få information föreslås i propositionen påverkar arbetarskyddsmyndighetens resurser endast i liten utsträckning. När allt fler instanser till följd av propositionen kan lämna en anmärkning om en arbetarskyddsinspektion, ökar antalet anmärkningar jämfört med nuläget. Det görs relativt få anmärkningar per år. Exempelvis 2014 gjordes det enligt arbetarskyddsförvaltningens årsberättelse 24 145 arbetarskyddsinspektioner på arbetsplatser och enligt uppgifter från social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning togs det emot 50 anmärkningar. Anmärkningarna behandlas vid arbetarskyddsmyndigheten, dvs. regionförvaltningsverken. Proposition ökar således i viss mån arbetsvolymen för arbetarskyddsmyndigheten. Det faktum att fler föreslås bli berättigade att lämna anmärkningar och den eventuella därav följande ökningen av antalet anmärkningar kan leda till ett minskat behov av andra rättsmedel, såsom klagomål hos de myndigheter som utövar laglighetsövervakning. På motsvarande sätt kommer den utvidgade användningen av uppmaningar att i viss mån öka arbetsvolymen för arbetarskyddsmyndigheten i synnerhet i de fall där arbetarskyddsmyndigheten, efter att en arbetarskyddsinspektör har meddelat en uppmaning, måste fatta ett förvaltningsbeslut och i sista hand ett beslut om vite. De ändringar av lagen om tillsynen över arbetarskyddet som avses här har endast små konsekvenser för företagen. Rätten att göra en anmärkning om en arbetarskyddsinspektion blir tillgänglig för fler företag än i dagens läge. Dessutom kan företag som inte i enlighet med arbetsavtalslagen har lämnat ett intyg om permittering eller ett meddelande om upphävande av arbetsavtal till arbetstagaren, uppmanas att ge arbetstagaren den handling som saknas.

5 Beredningen av propositionen

Enligt statsminister Sipiläs regeringsprogram ska den grå ekonomin bekämpas aktivt. Vidare strävar man efter att säkerställa en smidig överföring av information mellan myndigheterna samt ökad digitalisering. Propositionen överensstämmer således med regeringsprogrammet. Bekämpningen av grå ekonomi och elimineringen av hindren för informationsutbyte mellan myndigheter har också varit mål för tidigare regeringar. Behovet av att utvidga arbetarskyddsmyndighetens rätt att få information har diskuterats redan tidigare. Arbetarskyddsmyndigheterna har under flera års tid upplevt att den snäva rätten att få information är problematisk och de senaste åren har frågan behandlats eller tangerats i riksdagen i olika sammanhang.

Social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning har som tjänsteuppdrag i samarbete med ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland utrett vilka problem den snäva rätten att få information medför för arbetarskyddsmyndigheten. I detta sammanhang kartlades arbetarskyddsmyndighetens behov av information i form av exempel, så att det skulle vara möjligt att bedöma hur lagstiftningen behöver ändras. Vidare granskades fullgöranderapporterna som utarbetas av Enheten för utredning av grå ekonomi samt möjligheterna att utnyttja rapporterna vid arbetarskyddstillsynen. Under utredningens gång konstaterades det att störst är behovet att få information från Skatteförvaltningen och utöver det behöver man få vissa uppgifter från flera andra myndigheter och andra som sköter offentliga uppdrag. Fullgöranderapporterna ansågs stödja arbetarskyddstillsynen väl. Behovet av de övriga ändringar som vid sidan av regleringen om rätten att få information föreslås i lagen om tillsynen över arbetarskyddet har framkommit i arbetarskyddsmyndighetens verksamhet.

Denna proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning och propositionen har i olika faser av beredningen behandlats av en dele-

gation för beredning av arbetarskyddsbestämmelser som tillsatts på trepartsbasis. Delegationen var enig om propositionens innehåll.

Social- och hälsovårdsministeriet har begärt utlåtande om propositionen av 30 remissinstanser, bl.a. regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet (arbetarskyddsmyndigheterna), de centrala myndigheter som enligt propositionen ska lämna uppgifter till arbetarskyddsmyndigheterna, dataombudsmannen, Rättsregistercentralen samt de ministerier som är centrala med tanke på propositionen. Vidare begärdes utlåtande av de centralorganisationer på arbetsmarknaden som deltagit i beredningen redan i delegationen för beredning av arbetarskyddsbestämmelser.

De instanser som lämnade utlåtande understödde propositionen och dess syften, dvs. en effektivisering av arbetarskyddsmyndighetens tillsynsarbete i anslutning till bekämpningen av grå ekonomi. Även arbetarskyddsmyndighetens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter till andra myndigheter ansågs vara bra, eftersom förfarandet kan effektivisera verksamheten vid andra myndigheter. Trots att remissinstanserna inte lade fram några större ändringsförslag i fråga om propositionen, föreslog de dock vissa enstaka ändringar som till stor del har beaktats i samband med den fortsatta beredningen av propositionen.

5.1 Rätt att få uppgifter

I fråga om rätten att få uppgifter gjordes det till följd av vissa utlåtanden ändringar i antingen bestämmelserna eller detaljmotiveringen. Till följd av intern respons inom social- och hälsovårdsministeriet fogades ett 2 mom. till 4 a §. Till följd av utlåtandena från Skatteförvaltningen och Enheten för utredning av grå ekonomi ströks en separat bestämmelse om Skatteförvaltningen och dessutom gjordes det vissa stilistiska ändringar i 4 c §. Till följd av Folkpensionsanstaltens utlåtande ströks rätten att få uppgifter från Folkpensionsanstalten i 4 b § och till följd av utlåtandet från Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf kompletterades motiveringen till 4 d §. Till följd av utlåtandena från Pensionsskyddscentralen och ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland föreslås i propositionen att 152 § 1 mom. 4 punkten i lagen om pension för företagare ska upphävas som obehövlig.

Till följd av inrikesministeriets utlåtande övervägdes det huruvida information som arbetarskyddsmyndigheten erhållit från någon annan myndighet ska kunna lämnas ut även för sådant arbete som polisen utför i brottsförebyggande syfte, men några praktiska grunder för detta framkom inte än. Med anledning av det utlåtande som kom in från ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Östra Finland konstaterades det att rätten att få information i huvudsak utvidgas endast i fråga om en del av arbetarskyddsmyndighetens tillsynsuppgifter och att det i fortsättningen är möjligt att separat utreda om arbetarskyddsmyndighetens rätt att få information behöver utvecklas även när det gäller arbetarskyddsmyndighetens andra tillsynsuppgifter än tillsynen i anslutning till bekämpningen av grå ekonomi.

Med anledning av Olycksfallsförsäkringscentralens utlåtande konstaterades det att eftersom arbetarskyddsmyndighetens arbetsfält är rätt vidsträckt och rätten att få uppgifter enligt lagen om tillsynen över arbetarskyddet under en lång tid har varit otillräcklig, har det med tiden uppstått ett behov av att i speciallagar, t.ex. lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, ta in vissa bestämmelser som gäller arbetarskyddsmyndighetens rätt att få uppgifter. Till följd av denna proposition kommer detta behov dock att minska.

I Rättsregistercentralens utlåtande framfördes det att när rätten att få uppgifter utvidgas ökar samtidigt antalet beslut om påförande av försummelseavgift enligt beställansvarslagen och att detta inverkar på Rättsregistercentralens verksamhet. Med anledning av Rättsregistercentralens utlåtande sågs propositionens konsekvensbedömning över. Propositionens conse-

RP 114/2016 rd

kvensbedömning sågs även över i fråga om utvecklingen av datatekniken så att de olika remissinstansernas anmärkningar och i synnerhet finansministeriets utlåtande beaktades.

5.2 Anmärkning och uppmaning

Av de instanser som lämnat utlåtande var det Företagarna i Finland rf, Akava ry och Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf samt ansvarsområdena för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Östra Finland, vid Regionförvaltningsverket i Norra Finland och vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland som i sina utlåtanden tog upp även sådana ändringsförslag som gällde anmärkningar och uppmaningar. Det kom också intern respons från social- och hälsovårdsministeriet angående dessa teman.

Nedan följer exempel på den respons som kom in angående anmärkningar och uppmaningar. Det föreslogs bl.a. att för ökad överskådlighet borde ordalydelsen i den föreslagna ändringen av 13 § 3 mom. 3 punkten i lagen om tillsynen över arbetarskyddet motsvara ordalydelsen i rubriken för 9 kap. 5 § i arbetsavtalslagen. Det framfördes även att det i 9 kap. 5 § i arbetsavtalslagen finns en bestämmelse som det kan avtalas annorlunda om genom ett kollektivavtal. Vidare uppmärksammades de av arbetarskyddsmyndighetens tillsynsmetoder som är tillgängliga efter att en uppmaning har meddelats. Beträffande den föreslagna ändringen av 1 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet som gäller anmärkningar föreslog ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Norra Finland att hänvisningen skulle gälla endast 6 kap. 45 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet i stället för hela 6 kap. och ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Östra Finland föreslog att rätten att lämna en anmärkning skulle avgränsas mer än vad som föreslås i denna proposition.

6 Samband med andra propositioner

Riksdagen behandlade nyligen RP 39/2016 rd, dvs. regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om utstationering av arbetstagare och till vissa lagar som har samband med den. Genom lagen om utstationering av arbetstagare (447/2016) genomförs direktiv 2014/67/EU nationellt. Det är alltså Europaparlamentets och rådets direktiv om tillämpning av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden (IMI-förordningen). När lagen om utstationering av arbetstagare stiftades, beslöts det att göra vissa ändringar även i lagen om tillsynen över arbetarskyddet. En av de ändringar gäller 3 kap. 13 § 3 mom. 3 punkten i lagen om tillsynen över arbetarskyddet.

De ändringar som i denna proposition föreslås i 3 kap. 13 § 3 mom. 3 punkten i lagen om tillsynen över arbetarskyddet har formulerats med beaktande av de ändringar som gjordes i lagen om tillsynen över arbetarskyddet i samband med stiftandet av den nya lagen om utstationering av arbetstagare.

Riksdagen behandlar RP 77/2016 rd, dvs. regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av konsumentskyddslagen, lag om förmedlare av konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom och lag om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare samt till vissa lagar som har samband med dem. Riksdagen behandlar under hösten 2016 också regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om upphandlingsförfarandet. Lagförslag 2 i denna proposition, vilket gäller ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi, behöver samordnas med de ovan nämnda lagförslagen under riksdagsbehandlingen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskydds-samarbete på arbetsplatsen

1 §. Lagens tillämpning och syfte. Enligt det gällande 2 mom. ska det som i 2 och 3 kap. bestäms om arbetsgivare och arbetsplats i tillämpliga delar gälla övriga aktörer som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över men som inte är i arbetsgivarställning. Det föreslås att 2 mom. ska ändras så att i momentet tas in en hänvisning till 6 kap., i vilket det föreskrivs om rättsmedel, såsom en anmärkning som kan göras om en arbetarskyddsinspektion.

Den föreslagna ändringen gör det möjligt för även sådana aktörer som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över, men som inte är i arbetsgivarställning, att göra en i 6 kap. 45 § avsedd anmärkning om en arbetarskyddsinspektion. Enligt den gällande lagen kan anmärkningen göras endast av arbetsgivaren, arbetarskyddsfullmäktigen och arbetstagarna. Vanligen är arbetarskyddsmyndighetens tillsynsobjekt arbetsgivaren. Den lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten ska utöva tillsyn över har dock under årens lopp utvecklats i en riktning där även andra aktörer har fått skyldigheter vars efterlevnad arbetarskyddsmyndigheten övervakar. Därför är det nödvändigt att även dessa andra aktörer ska ha rätt att göra en anmärkning om en arbetarskyddsinspektion.

Vilka aktörer som omfattas av tillsynen framgår närmare av den omfattande lagstiftning vars efterlevnad arbetarskyddsmyndigheten har till uppgift att övervaka. Till dessa aktörer hör bl.a. de personer som avses i 3, 4 och 7 § i arbetarskyddslagen. I 3 § i arbetarskyddslagen finns bestämmelser om lagens tillämpning på hyrt arbete. Vid hyrt arbete använder den som tar emot det hyrda arbetet arbetskraft som är anställd hos någon annan. I 4 § i arbetarskyddslagen finns en förteckning i nio punkter över vilka arbeten som omfattas av lagens tillämpningsområde, även om arbetet inte utförs i anställningsförhållande eller i någon annan anställning som omfattas av arbetarskyddslagens tillämpningsområde. Dessa arbeten har granskats närmare i detaljmotiveringen till regeringens proposition som gäller arbetarskyddslagen (RP 59/2002 rd). I 7 § i arbetarskyddslagen föreskrivs det dessutom om andra aktörer som lagen i begränsad utsträckning tillämpas på. Utöver de aktörer som avses ovan är andra aktörer som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över, men som inte är i arbetsgivarställning, t.ex. egenföretagare när de arbetar på en gemensam arbetsplats i enlighet med 6 kap. i arbetarskyddslagen, personer som avses i lagen om vissa tekniska anordningars överensstämmelse med gällande krav (1016/2004) och i vissa fall beställare som avses i beställaransvarslagen.

4 a §. Utbyte av information mellan arbetarskyddsmyndigheterna. Det föreslås att den gällande 4 a § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet ska ändras i sin helhet, i fråga om både rubrik och innehåll. Enligt förslaget ska paragrafens rubrik vara ”Utbyte av information mellan arbetarskyddsmyndigheterna”. Enligt 1 mom. i den ändrade paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, ha rätt att av en annan arbetarskyddsmyndighet få uppgifter som erhållits vid arbetarskyddstillsynen, om uppgifterna är nödvändiga för att rikta tillsynen eller i ett enskilt tillsynsärende för tillsynen över efterlevnaden av lag, när tillsynen ska utövas av arbetarskyddsmyndigheten.

Med avvikelse från de övriga föreslagna bestämmelserna om arbetarskyddsmyndighetens rätt att få och att lämna ut information ska det föreslagna momentet – liksom hela den föreslagna paragrafen – gälla arbetarskyddsmyndighetens samtliga olika tillsynsuppgifter, alltså även

andra än de som gäller tillsynen över att beställaransvarslagen iakttas, över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och över anlitaandet av utländsk arbetskraft.

När man i det föreslagna momentet – liksom i hela den föreslagna paragrafen – talar om arbetarskyddsmyndighet ska det beaktas att även social- och hälsovårdsministeriet undantagsvis är en arbetarskyddsmyndighet. Enligt 2 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet avses med arbetarskyddsmyndighet regionförvaltningsverket samt social- och hälsovårdsministeriet när ministeriet sköter uppgifter som hänför sig till tillsynen över produktsäkerheten (s.k. marknads kontroll). Det föreslagna momentet – liksom hela den föreslagna paragrafen – är således tillämpligt också på informationsutbyte mellan social- och hälsovårdsministeriet och regionförvaltningsverket när det gäller marknads kontroll.

Med stöd av det föreslagna momentet ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att av andra arbetarskyddsmyndigheter få uppgifter som erhållits vid arbetarskyddstillsynen. Med uppgifter som erhållits vid arbetarskyddstillsynen avses uppgifter som erhållits särskilt av tillsynsobjektet med stöd av 4 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet eller sådan lagstiftning vars efterlevnad arbetarskyddsmyndigheten ska övervaka. Med uppgifter som erhållits vid arbetarskyddstillsynen avses i det föreslagna momentet emellertid inte uppgifter som arbetarskyddsmyndigheten fått av en annan myndighet med stöd av rätten att få information.

Med stöd av det föreslagna momentet kan en begäran om uppgifter lämnas såväl för riktandet av tillsynen som för ett enskilt tillsynsärende. En förutsättning för att svara på en begäran om uppgifter är att arbetarskyddsmyndigheten specificerar aktören, alltså den juridiska eller fysiska person som man behöver uppgifter om. Innan den som lämnar ut uppgifter besvarar en begäran om uppgifter ska den bedöma om de uppgifter som har begärts är nödvändiga för tillsynssituationen.

Sådana sekretessbelagda uppgifter som fås från en annan arbetarskyddsmyndighet är ofta nödvändiga för tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och över anlitaandet av utländsk arbetskraft. Tillsynen över beställaransvarslagen sköts i hela landet av ansvarsområdet för arbetarskyddet vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland, så tillsynen över efterlevnaden av beställaransvarslagen har inte motsvarande problem med informationsutbyte mellan regionförvaltningsverk.

Dock kan ett visst regionförvaltningsverk ha behov av att för en enskild tillsynsuppgift som sköts av en inspektör vid regionförvaltningsverket av ett annat regionförvaltningsverk få nödvändiga sekretessbelagda uppgifter som en inspektör som sköter en annan sorts tillsynsuppgift vid det andra regionförvaltningsverket fått av ett tillsynsobjekt. I sådana situationer kan det föreslagna momentet tillämpas även i tillsynen över beställaransvarslagen. Det kan t.ex. vara fråga om att Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland vill rikta tillsynen över anlitaandet av utländsk arbetskraft till ett sådant företag som utstationerar arbetskraft till Finland och vars verksamhet en beställaransvarsinspektör vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland redan har funnit brister i. Då ska Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland ha rätt att för sin egen tillsyn få nödvändiga uppgifter av Regionförvaltningsverket i Södra Finland.

Vilka uppgifter som anses nödvändiga för tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs, över anlitaandet av utländsk arbetskraft och över att beställaransvarslagen iakttas varierar beroende på tillsynsuppgiften och enligt om man begär information för riktandet av tillsynen eller för utredningen av ett enskilt ärende. Vilka uppgifter som är nödvändiga kan också bero på tillsynsärendets karaktär. Om det är fråga om arbetarskyddsmyndigheternas övriga tillsynsuppgifter, gäller den sekretessbelagda informationen vanligen den anställdas hälsotillstånd.

RP 114/2016 rd

Enligt det föreslagna 2 mom. ska arbetarskyddsmyndigheten, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, ha rätt att på eget initiativ till en behörig arbetarskyddsmyndighet lämna ut uppgifter om sådana misstänkta försummelser eller missförhållanden som arbetarskyddsmyndigheten har observerat i samband med tillsyn som ska utövas av arbetarskyddsmyndigheten.

Det föreslagna momentet motsvarar den föreslagna 4 d §. Syftet med momentet är att underlätta situationer där arbetarskyddsmyndigheten vid tillsynen observerar försummelser eller missförhållanden som den själv saknar behörighet för. När en annan arbetarskyddsmyndighet är behörig kan den som har observerat försummelsen eller missförhållandet på eget initiativ lämna även sekretessbelagda uppgifter om ärendet till den behöriga arbetarskyddsmyndigheten.

Genom det föreslagna momentet vill man särskilt ta fasta på fördelningen av den regionala behörigheten mellan arbetarskyddsmyndigheterna. I vissa tillsynsuppgifter har arbetarskyddsmyndighetens faktiska behörighet i hela landet koncentrerats till ett visst regionförvaltningsverk. Ett exempel på detta är tillsynen över beställaransvarslagen.

I praktiken kan det föreslagna momentet tillämpas exempelvis i följande situation. Om ett visst regionförvaltningsverk vid tillsynen över anlitandet av utländsk arbetskraft observerar ett företag som har försummat olycksfallsförsäkringen av utländska anställda och de anställda vid företaget inte heller omfattas av utländsk lagstiftning om social trygghet, kan regionförvaltningsverket på eget initiativ lämna uppgifterna till Regionförvaltningsverket i Södra Finland som utövar tillsyn över beställaransvarslagen för att rikta tillsynen över beställaransvarslagen. Tillsynen över beställaransvarslagen kan riktas till en beställare till vilket det företag som har försummat olycksfallsförsäkringen sålt sina tjänster.

Den föreslagna paragrafen, beroende på ärendets natur paragrafens 1 eller 2 mom., kan också tillämpas t.ex. på tillsynen över ett företag som är verksamt inom ansvarsområdet för arbetarskyddet vid flera regionförvaltningsverk. I ett sådant företags verksamhet kan man eventuellt vid ett visst tillsynsobjekt observera en försummelse eller brist i fråga om efterlevnaden av en lag som arbetarskyddsmyndigheten ska utöva tillsyn över. Det regionförvaltningsverk som observerat försummelsen kan höra sig för hos andra regionförvaltningsverk inom vars område företaget har verksamhetsställen om de har observerat något motsvarande eller om de framöver har för avsikt att utöva tillsyn i ärendet. Med hjälp av samarbetet kan det utredas om det är fråga om en regelmässig eller endast en enskild försummelse i företagets verksamhet. Detta samarbete kan kräva att också sekretessbelagda uppgifter lämnas till ett annat regionförvaltningsverk. Syftet med den föreslagna paragrafen är att till denna del undanröja hinder för utbyte av information, så att ett annat regionförvaltningsverk med stöd av det föreslagna 1 mom. ska ha rätt att av det regionförvaltningsverk som observerar försummelsen begära sekretessbelagda uppgifter, om de sekretessbelagda uppgifterna är nödvändiga för den tillsyn som det regionförvaltningsverk som begär uppgifterna utövar. Beroende på hur samarbetet inleds och på ärendets natur kan det regionförvaltningsverk som observerat försummelsen på eget initiativ med stöd av det föreslagna 2 mom. till ett annat regionförvaltningsverk också lämna uppgifter om en misstänkt försummelse som regionförvaltningsverket har observerat vid tillsynen över en lag vars efterlevnad arbetarskyddsmyndigheten ska övervaka och som omfattas av ett annat regionförvaltningsverks (regionala) behörighet.

När uppgifter lämnas med stöd av den föreslagna paragrafen ska man särskilt ta fasta inte bara på andra sekretessgrunder utan också på 10 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet, alltså den sekretessbestämmelse som gäller hemlighållande av uppgifter om s.k. anmälare. Det föreslås att det i arbetsordningen för ansvarsområdena för arbetarskyddsuppgifter vid regionför-

valtningsverken anges vilken ställning den personal ska ha som fattar beslut om begäran om uppgifter av eller utlämnande av uppgifter till ett annat regionförvaltningsverk.

Inspektörer som arbetar med olika tillsynsuppgifter inom ansvarsområdet för arbetarskyddet vid ett och samma regionförvaltningsverk är i princip utomstående i förhållande till varandra. Enligt den juridiska litteraturen ska sekretessbelagda handlingar inte finnas tillgängliga för personer som inte deltar i behandlingen av ärenden som den sekretessbelagda informationen gäller. Endast personer som behöver uppgifter i utövandet av tjänsten får ha tillgång till den sekretessbelagda informationen. Sålunda kan en person i vars uppgifter behandlingen av ärendet ingår inte betraktas som utomstående. Enligt ett ställningstagande i den juridiska litteraturen som åtminstone stärks av biträdande justitiekanslers beslut OKV/1416/1/2014 av den 14 september 2015, kan sekretessbelagd information förmedlas inom en myndighet med iakttagande av samma principer som mellan separata myndigheter. Rätten för inspektörer som arbetar med olika tillsynsuppgifter inom ansvarsområdet för arbetarskyddet vid ett och samma regionförvaltningsverk att få sekretessbelagd information av varandra bör övervägas och avgöras från fall till fall.

4 b §. Rätt att få uppgifter av myndigheter och av andra som sköter offentliga uppdrag. Det föreslås att den gällande 4 b § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet ska ändras i sin helhet, i fråga om både rubrik och innehåll. Enligt förslaget ska paragrafens rubrik vara ”Rätt att få uppgifter av myndigheter och av andra som sköter offentliga uppdrag”. Enligt den ändrade paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, ha rätt att få uppgifter som är nödvändiga för att rikta tillsynen eller i ett enskilt tillsynsärende av myndigheter och av vissa andra som sköter offentliga uppdrag för tillsynen över efterlevnaden av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft, tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och tillsynen över anlitandet av utländsk arbetskraft.

Uppgifter ska enligt den föreslagna 1 punkten fås av myndigheter som avses i 4 § 1 mom. 1, 4 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och enligt den föreslagna 2 punkten av Pensionsskyddscentralen, Arbetslöshetsförsäkringsfonden och Olycksfallsförsäkringscentralen. Dessutom ska uppgifter enligt 3 punkten fås av pensionsanstalter och olycksfallsförsäkringsbolag, till den del pensionsanstaltens och olycksfallsförsäkringsbolagets uppgifter kan lämnas med en sådan fullgöranderapport som avses i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010).

De myndigheter som avses i 4 § 1 mom. 1, 4 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet är statliga förvaltningsmyndigheter samt övriga statliga ämbetsverk och inrättningar, kommunala myndigheter samt myndigheterna i landskapet Åland när de i landskapet utför uppgifter som ankommer på riksmyndigheterna.

En begäran om uppgifter kan lämnas såväl för riktandet av tillsynen som för ett enskilt tillsynsärende. En förutsättning för att svara på en begäran om uppgifter är att arbetarskyddsmyndigheten specificerar aktören, alltså den juridiska eller fysiska person som man behöver uppgifter om. Innan den som lämnar ut uppgifter besvarar en begäran om uppgifter ska den bedöma om de uppgifter som har begärts är nödvändiga för tillsynssituationen.

Om uppgiften är sådan att den kan lämnas till arbetarskyddsmyndigheten med en sådan fullgöranderapport som Enheten för utredning av grå ekonomi utarbetar, har bedömningen av om uppgiften är nödvändig för olika tillsynsuppgifter i regel gjorts på förhand när Enheten för utredning av grå ekonomi och arbetarskyddsmyndigheterna har skraddarsytt fullgöranderapporter för arbetarskyddsmyndigheten inom ramen för arbetarskyddsmyndighetens rätt att få in-

formation och de informationskällor som Enheten för utredning av grå ekonomi har tillgång till.

Vilka uppgifter som anses nödvändiga för tillsynen över att beställaransvarslagen iakttas, över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och över anlitaandet av utländsk arbetskraft varierar beroende på tillsynsuppgiften och enligt om man begär information för riktandet av tillsynen eller för utredningen av ett enskilt ärende. Vilka uppgifter som är nödvändiga kan också bero på tillsynsärendets karaktär. Uppgifter som erhållits av en annan myndighet kan utnyttjas särskilt som jämförande eller kompletterande material till de uppgifter som erhållits av arbetsgivaren. Nedan ges några exempel på nödvändiga uppgifter i olika situationer.

Uppgifter från Skatteförvaltningen

Med stöd av den föreslagna paragrafen har arbetarskyddsmyndigheten rätt att få uppgifter i synnerhet från Skatteförvaltningen. Med stöd av den gällande 4 a § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet har arbetarskyddsmyndigheten rätt att från Skatteförvaltningen för tillsynen över att beställaransvarslagen iakttas och över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs få nödvändiga uppgifter om hur en klient fullgjort sin skyldighet att betala skatt och om betalningsarrangemang för betalning av skatt. Arbetarskyddsmyndigheten har också rätt att få nödvändiga uppgifter ur deklarerationer och anmälningar som lämnats till Skatteförvaltningen för utredning av antalet anställda, betalda löner och näringsutövning.

Med stöd av den föreslagna paragrafen har arbetarskyddsmyndigheten fortfarande rätt att få samma uppgifter som enligt den gällande 4 a § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet, om uppgifterna är nödvändiga i en viss tillsynssituation. Dessutom föreslås det att rätten att få information utvidgas. Med stöd av den föreslagna paragrafen ska man av Skatteförvaltningen kunna få uppgifter för tre användningsändamål och inte för två användningsändamål som för närvarande. Dessutom föreslås det att rätten att få information inte i likhet med den gällande lagen ska avgränsas endast till vissa källor, såsom till periodskattedeklarationer eller årsanmälningar som den skattskyldige själv lämnat in, utan information ska kunna erhållas även från Skatteförvaltningens andra källor.

Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att av Skatteförvaltningen få inte bara de uppgifter som avses i den gällande lagen om tillsynen över arbetarskyddet utan också andra nödvändiga uppgifter som hänför sig till klientens skyldighet att betala skatt och Skatteförvaltningens åtgärder i anslutning till den. Många av dessa uppgifter kan i praktiken lämnas till arbetarskyddsmyndigheten med en fullgöranderapport. Med en fullgöranderapport kan man för närvarande lämna t.ex. ett företags identifieringsuppgifter och kontaktuppgifter, uppgifter om registrering av företaget i Skatteförvaltningens register, uppgifter om huruvida ett företag fullgjort sin anmälningsskyldighet, beskattning enligt uppskattning och försummelser av skattebetalning samt uppgifter om skattegranskning och ändringsbeskattning av företaget. I fråga om exempelvis betalningsarrangemang för betalning av skatt anges i fullgöranderapporten endast datum för när betalningsarrangemanget inletts.

Särskilt ett företags identifieringsuppgifter och kontaktuppgifter, uppgifter om registrering av företaget i Skatteförvaltningens register, uppgifter om huruvida ett företag fullgjort sin anmälningsskyldighet, uppgifter om huruvida ett företag fullgjort sin skyldighet att betala skatt, uppgifter om försummelser att betala skatt och uppgifter om skattegranskning kan vara nödvändiga i alla de tillsynsuppgifter som avses i den föreslagna paragrafen. Så kan t.ex. uppgiften om att det gjorts en skattegranskning av företaget påverka riktandet av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn. Om skattegranskningen visar att företaget klart har försummat sina skyldigheter enligt skattelagstiftningen, är det möjligt att det förekommer brister även i efterlevnaden av den lagstiftning som arbetarskyddsmyndigheten ska övervaka. Detsamma gäller företag

som har avsevärda skatteskulder och brister i anmälningsskyldigheten. När man vid tillsynen över efterlevnaden av lagstiftningen om utstationerade arbetstagare på begäran av en utländsk arbetarskyddsmyndighet utreder om det företag som utstationerar arbetskraft till utlandet har betydande företagsverksamhet i Finland kan däremot uppgifter om registrering av företaget i Skatteförvaltningens register tillsammans med uppgifter om huruvida företaget fullgjort sin skyldighet att betala skatt och uppgifter om huruvida företaget fullgjort sin anmälningsskyldighet vara av betydelse. De övriga uppgifter som nämns ovan, alltså uppgifter som hänför sig till företagets skyldighet att betala skatt och Skatteförvaltningens åtgärder i anslutning till den, utnyttjas främst för tillsynen över efterlevnaden av beställaransvarslagen.

Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att av Skatteförvaltningen få också andra nödvändiga uppgifter om Skatteförvaltningens klienter, särskilt om företag. Många av dessa uppgifter kan i praktiken lämnas till arbetarskyddsmyndigheten med en fullgöranderapport. Med en fullgöranderapport kan man för närvarande lämna uppgifter som hänför sig till ändring av företagets verksamhetsform, företagets och sammanslutningens delägare och företagets ägande i andra företag. Med en fullgöranderapport kan man också lämna uppgifter om antalet anställda vid företaget, om de löner som företaget betalat ut och om företagets övriga affärsverksamhet liksom uppgifter som beskriver företagets räkenskapsperiod och omfattningen av dess verksamhet samt om företagets lönsamhet, kapitaltäckning och likviditet. Med uppgifter om ändring av företagets verksamhetsform avses motsvarande uppgifter som i fullgöranderapporten för närvarande anges under den punkt som gäller företagets referensförhållanden. Med delägare avses i praktiken företagets ägare.

Uppgiften om företagets delägare och företagets ägande i andra företag kan i vissa fall hjälpa arbetarskyddsmyndigheten att rikta tillsynen. Som exempel kan nämnas ett fall där man fått en aning om en person som på löpande band grundar företag med kort livscykel och strävar efter att göra obehörig vinst på företagets verksamhet, bl.a. genom att försumma arbetslagstiftningen eller genom att låta utlänningar som saknar rätt att arbeta i Finland utföra arbetet. I dessa fall är det motiverat att utreda ett hur omfattande företagsnätverk personen har skapat och rikta tillsynen till de företagen. I dessa fall behövs fullgöranderapporter med uppgifter om organisationen och de organisationsanknutna personerna. Vid tillsynen över beställaransvar är företagets delägare och andra ansvarspersoner viktiga t.ex. vid tillsynen över att beställaren inte har ingått avtal med ett företag vars ansvarsperson eller någon annan i motsvarande ställning har meddelats näringsförbud.

Med uppgifterna om de löner som företaget betalat ut och om företagets övriga affärsverksamhet avses t.ex. uppgifter som i fullgöranderapporten för närvarande anges under den punkt som gäller löntagarspecifikation och i den punkt i fullgöranderapporten som gäller mervärdesskatt, arbetsgivaravgifter och betalningar och som grundar sig på periodskattedeclarationer. Uppgifterna om de löner som företaget betalat ut och om företagets övriga affärsverksamhet är betydelsefulla särskilt vid tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs. Uppgifterna om företagets affärsverksamhet är viktiga också vid tillsynen över efterlevnaden av lagstiftningen om utstationerade arbetstagare, när man på begäran av en utländsk arbetarskyddsmyndighet utreder om ett företag som utstationerar arbetskraft till utlandet har betydande affärsverksamhet i Finland.

Uppgifterna om omfattningen av ett företags verksamhet och om dess lönsamhet innehåller bl.a. uppgiften om företagets omsättning. En jämförelse av omsättningen och löneuppgifterna kan i vissa fall ge en fingervisning om att företaget kanske betalar lönerna svart. Inom många branscher utgör lönerna vanligen en bestämd procentandel av omsättningen, vilket innebär att en låg löneandel som kraftigt avviker från genomsnittet i branschen kan tyda på att löner betalas svart. Skatteförvaltningens uppgifter om antalet anställda i företaget är en av de viktigaste

RP 114/2016 rd

jämförelseuppgifterna som arbetarskyddsmyndigheten behöver och med hjälp av vilka man också kan avslöja företag som låter utföra arbete svart.

Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att av Skatteförvaltningen få uppgifter också om fysiska personer som är klienter hos Skatteförvaltningen, om uppgifterna är nödvändiga för arbetarskyddsmyndigheten i en tillsynssituation. Så ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att få t.ex. en fysisk persons identifieringsuppgifter och kontaktuppgifter, uppgifter om en fysisk persons ägande i företag och delägarskap i sammanslutningar, uppgifter om en fysisk persons inkomster och löneutbetalande aktörer, uppgifter om hur en fysisk person uppfyllt sin skyldighet att betala skatt och om betalningsarrangemang för betalning av skatt, uppgifter om ändringsbeskattning av en fysisk person, uppgifter om hur en fysisk person fullgjort anmälningsskyldigheten, beskattning enligt uppskattning och uppgifter om försummelse att betala skatt samt uppgifter om en fysisk persons skulder och förmögenhet. Många av dessa uppgifter kan i praktiken också lämnas till arbetarskyddsmyndigheten med en fullgöranderapport.

Uppgifter om en fysisk person behövs t.ex. när tillsynen över beställansvarslagen riktas utifrån uppgifter om personer som har meddelats näringsförbud. När man med hjälp av en fullgöranderapport om en person som meddelats näringsförbud ser i vilka företag personen är delägare eller ansvarsperson, kan man därefter sträva efter att utreda till vilka beställare dessa företag har sålt sina tjänster och rikta tillsyn över beställansvarslagen till beställarna.

Uppgifterna om en fysisk persons egna förpliktelser och ekonomi kan ge en fingervisning om hur de företag i vars verksamhet personen är delaktig sköter motsvarande ärenden. Enligt publikationerna Grå ekonomi 2014 och 2015 finns det ett klart statistiskt samband mellan personliga skatteskulder hos företagets ansvarspersoner och skatteskulder hos de företag som de företräder. Om ansvarspersonen hade skatteskulder ökade sannolikheten för att också företaget hade skatteskulder. Uppgifterna om en fysisk person och dennes företag kan utnyttjas vid rikttandet av arbetarskyddstillsyn. På motsvarande sätt behövs uppgifterna om en fysisk person när arbetarskyddstillsyn riktas till företag med en kort livscykel.

Vid tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och över anlitaandet av utländsk arbetskraft förekommer det ibland tillsynsärenden där det företag som granskas uppger att företaget inte har några anställda, men vid en inspektion påträffas ändå personer som arbetar vid tillsynsobjektet. I dessa fall kan de uppgifter som från Skatteförvaltningen fås om fysiska personer bidra till att utreda om personerna t.ex. är företagets ägare, ansvarspersoner eller anställda. Om inga uppgifter finns om dem kan det i värsta undantagsfall till och med vara fråga om offer för människohandel. Vid tillsynen över beställansvarslagen behövs också allt emellanåt en bekräftelse av personens ställning. Beställansvarslagen behöver inte tillämpas, om avtalsparten inte har några anställda, med undantag för byggverksamhet (2 § 2 mom. i beställansvarslagen). Uppgifterna om en persons ställning i ett företag behövs också för inriktning av det straffrättsliga ansvaret när arbetarskyddsmyndigheten gör en brottsanmälan.

Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att av Skatteförvaltningen också få uppgifter som en utländsk arbetsgivare eller en företrädare för denne lämnat i fråga om hyrda arbetstagare när det gäller den uppskattade längden för arbetet, lönebeloppet och den som låter utföra arbetet. För närvarande får Skatteförvaltningen dessa uppgifter med stöd av 15 a § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995).

I 15 a § i lagen om beskattningsförfarande föreskrivs det att en utländsk arbetsgivare eller en företrädare för denne ska tillställa Skatteförvaltningen för beskattningen behövliga uppgifter om den uppskattade längden för arbetet och det kalkylerade lönebeloppet för en hyrd arbetsta-

RP 114/2016 rd

gare enligt 10 § 4 c-punkten i inkomstskattelagen samt om den som låter utföra arbetet, om ett internationellt avtal inte hindrar att skatt tas ut på arbetstagarens lön. Uppgifterna ska tillställas Skatteförvaltningen före utgången av kalendermånaden efter den månad då arbetet inleddes.

En sådan hyrd arbetstagare som avses i 10 § 4 c-punkten i inkomstskattelagen är en arbetstagare som en utländsk uthyrare har hyrt ut till någon som låter utföra arbete och som finns i Finland. Ett internationellt avtal hindrar inte att skatt tas ut på arbetstagarens lön om arbetstagaren kommer bl.a. från Norden, de baltiska länderna eller Polen.

Med stöd av den föreslagna lagen ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att få uppgifter om hyrda arbetstagare som utstationerats från vissa länder till Finland, den uppskattade längden för arbetet, lönebeloppet och den som låter utföra det hyrda arbetet. Uppgifterna från Skatteförvaltningen kan användas för att rikta tillsynen och som jämförande material till de uppgifter som erhållits från den utländska arbetsgivaren.

Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att av Skatteförvaltningen också få sådana uppgifter som huvudentreprenören eller någon annan huvudsaklig genomförare av byggprojektet på en gemensam arbetsplats lämnat till Skatteförvaltningen om personer som arbetar på en gemensam byggarbetsplats och andra uppgifter som lämnats frivilligt i samband med dem. För närvarande får Skatteförvaltningen dessa uppgifter med stöd av 15 b § i lagen om beskattningsförfarande.

I 15 b § i lagen om beskattningsförfarande föreskrivs det att huvudentreprenören eller någon annan huvudsaklig genomförare av byggprojektet på en gemensam arbetsplats månatligen ska lämna Skatteförvaltningen för skattekontrollen behövliga identifierings- och kontaktuppgifter i fråga om arbetstagare, egenföretagare, arbetsgivare och dem som låter utföra hyrt arbete på den gemensamma byggarbetsplatsen samt uppgifter om arbetsgivares hemstat och arten av anställnings- och uppdragsförhållanden, och om arbetstagarnas och egenföretagarnas arbete och vistelse i Finland och deras försäkringsskydd. Skatteförvaltningen får också andra uppgifter som lämnats frivilligt. Till dessa hör bl.a. en arbetstagares arbetstimmar och arbetsdagar.

Arbetarskyddsmyndigheten kan utnyttja uppgifterna om personer som arbetar på en gemensam byggarbetsplats i många olika situationer. Exempelvis ska arbetarskyddsmyndigheten vid tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och över anlitaandet av utländsk arbetskraft kunna jämföra de uppgifter om arbetstidsbokföringen som arbetsgivare lämnat med Skatteförvaltningens eventuella uppgifter om arbetstagares arbetsdagar och arbetstimmar. Uppgifterna om arbetsdagar och arbetstimmar kan också komma till nytta i situationer där arbetstidsbokföring saknas eller är bristfällig.

I Skatteförvaltningens uppgifter ingår uppgifter om vistelse i Finland. Vid tillsynen över anlitaandet av utländsk arbetskraft finns det ibland anledning att kontrollera hur länge en tredjelandsmedborgare har arbetat i Finland. Uppgifterna om vistelse i Finland liksom uppgifterna om arbetsdagar och arbetstimmar kan vara nyttiga i denna uppgift. Med stöd av 15 b § i lagen om beskattningsförfarande ska Skatteförvaltningen tillställas uppgifter om huruvida en viss person är yrkesutövare, anställd eller hyrd arbetstagare. Arbetarskyddsmyndigheten kan utnyttja även denna information som jämförande information. Vid tillsynen över anlitaandet av utländsk arbetskraft och över beställaransvarslagen är också de uppgifter som Skatteförvaltningen erhållit om en utländsk arbetstagares A1-intyg viktiga.

För behandlingen av en begäran om uppgifter om personer som arbetar på en gemensam byggarbetsplats och andra uppgifter som frivilligt lämnats till Skatteförvaltningen i samband med dem krävs det att arbetarskyddsmyndigheten i sin begäran specificerar den anmälningskyldige, dvs. huvudentreprenören eller någon annan huvudsaklig genomförare av byggpro-

RP 114/2016 rd

jektet på en gemensam arbetsplats. Om det råder oklarhet om vem som är anmälningsskyldig, kan den anmälningsskyldige vid behov utredas hos Skatteförvaltningen genom att man i begäran om uppgifter specificerar arbetsplatsen i fråga. När arbetarskyddsmyndigheten – genom att specificera den anmälningsskyldige – har fått uppgifter om hela arbetsplatsen, kan arbetarskyddsmyndigheten utvärdera behovet av att rikta tillsynen till arbetsplatsen eller till något av de företag som arbetar där.

Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att av Skatteförvaltningen också få uppgifter som beställare som utför byggtjänster lämnat till Skatteförvaltningen om entreprenaden. För närvarande får Skatteförvaltningen dessa uppgifter med stöd av 15 c § i lagen om beskattningsförfarande.

I 15 c § i lagen om beskattningsförfarande föreskrivs det att beställaren månatligen ska lämna Skatteförvaltningen för skattekontrollen behövliga identifierings- och kontaktuppgifter i fråga om företag som på uppdrag av beställaren utför byggtjänster eller uppför eller river byggställningar, eller hyr ut arbetskraft åt beställaren för dessa ändamål. Beställaren ska dessutom lämna uppgifter om uppdragets art och varaktighet, arbetsplatsens läge och de vederlag som beställaren betalat till dessa företag.

Med hjälp av uppgifterna om entreprenad kan man bättre än för närvarande rikta tillsynen över beställaransvarslagen när det gäller byggtjänster. Om arbetarskyddsmyndigheten t.ex. har uppgifter om att ansvarspersonen för ett visst företag har meddelats näringsförbud eller att företaget har försummat sina lagstadgade skyldigheter, kan arbetarskyddsmyndigheten hos Skatteförvaltningen utreda till vilka företag detta företag har sålt underleverantörtjänster eller tjänster för hyrt arbete.

Uppgifterna om entreprenaden omfattar även entreprenadavtalets värde. Den uppgiften behövs när man vid tillsynen över beställaransvarslagen fastställer försummelseavgiftens storlek. Med hjälp av uppgifterna om entreprenaden kan man också bättre än för närvarande bedöma omfattningen av underentreprenader och hyrt arbete på arbetsplatsen och vilka företag som står i avtalsförhållande till varandra.

I den regeringsproposition som gäller direktivet om tillämpning av direktiv 2014/67/EU om utstationering av arbetstagare och som nyligen var under behandling i riksdagen föreslogs det att man i Finland inför en anmälan om utstationering av arbetstagare. Riksdagen godkände propositionen. I anmälan ska ingå uppgifter om den beställare som köpt tjänster av ett utländskt företag som utstationerar arbetstagare till Finland. Uppgifterna i anmälan kunde jämföras med uppgifterna om entreprenaden, så att man kan upptäcka fall där anmälan inte har gjorts. Utlämnandet av uppgifter om entreprenad från Skatteförvaltningen till arbetarskyddsmyndigheten kan i framtiden göras med den fullgöranderapport som Enheten för utredning av grå ekonomi utarbetar.

För behandlingen av en begäran om uppgifter om en entreprenad krävs det att arbetarskyddsmyndigheten i sin begäran specificerar den anmälningsskyldige, dvs. beställaren. Om det råder oklarhet om vem som är anmälningsskyldig, kan den anmälningsskyldige vid behov utredas hos Skatteförvaltningen genom att man i begäran om uppgifter specificerar arbetsplatsen i fråga. När arbetarskyddsmyndigheten – genom att specificera den anmälningsskyldige – har fått uppgifter om hela arbetsplatsen, kan arbetarskyddsmyndigheten särskilt utvärdera behovet av att rikta tillsynen till arbetsplatsen eller till något av de företag som arbetar där.

Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att av Skatteförvaltningen också få uppgifter som Skatteförvaltningen för beskattningen samlat in om en fysisk person i samband med tilldelande av skattenummer. Sådana uppgifter är t.ex. uppgifter

RP 114/2016 rd

om huruvida personen är arbetstagare, hyrd arbetskraft eller yrkesutövare, uppgifter om när personen anlänt till Finland, det uppskattade datumet för avresa från Finland samt antalet dagar personen arbetar i Finland, uppgifter om grunden för rätten att arbeta i Finland, uppgift om personens lön och bl.a. uppgifter om hur den sociala tryggheten för personen bestäms. Till dessa uppgifter räknas också exempelvis uppgifter om personens arbetsgivare och om den utstationerade arbetstagarens utländska arbetsgivares företrädare i Finland.

Arbetskyddsmyndigheterna kan utnyttja de uppgifter som Skatteförvaltningen för beskattningen samlat in om en fysisk person i samband med tilldelande av skattenummer på samma sätt som vid utnyttjandet av de uppgifter som avses i 15 b § i lagen om beskattningsförfarande. Uppgifterna kan utnyttjas särskilt vid tillsynen över anlitandet av utländsk arbetskraft.

Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetskyddsmyndigheten ha rätt att av Skatteförvaltningen också få uppgifter som Skatteförvaltningen samlat in av en utländsk sammanslutning då den införts i företags- och organisationsdatasystemet. Till dessa uppgifter hör, utöver de uppgifter som nämns i 4 § i företags- och organisationsdatalagen (244/2001), uppgifter som beskriver den verksamhet som företaget bedriver i Finland.

Med stöd av 4 § i företags- och organisationsdatalagen ska i företags- och organisationsdatasystemet registreras bl.a. företagets identifikationsuppgifter och kontaktinformation, uppgifter om hemort och bransch, uppgifter om i vilken juridisk form företagets verksamhet bedrivs och bl.a. om införande av företaget i olika register. De uppgifter som beskriver den verksamhet som företaget bedriver i Finland kan t.ex. gälla inom vilken bransch företaget är verksamt i Finland, hurdana verksamhetsställen företaget har, hur många anställda företaget har och om de vistas i Finland i mer än ett halvt år. Skatteförvaltningen kan också få uppgifter t.ex. om huruvida det finns en fysisk eller juridisk person som har fullmakt att företräda företaget i Finland.

De uppgifter som Skatteförvaltningen samlat in av en utländsk sammanslutning då den införts i företags- och organisationsdatasystemet kan arbetskyddsmyndigheten utnyttja särskilt vid tillsynen över anlitandet av utländsk arbetskraft. När man inför den anmälan om utstationering av arbetstagare som föreslås i den regeringsproposition som gäller direktivet om tillämpning av direktiv 2014/67/EU om utstationering av arbetstagare, kan uppgifterna i anmälan jämföras med de uppgifter som samlats in om den utländska sammanslutningen då den införts i företags- och organisationsdatasystemet.

Som en sammanfattning av det som anges ovan kan det konstateras att arbetskyddsmyndigheten med stöd av den föreslagna paragrafen ska ha rätt att av Skatteförvaltningen få nödvändiga uppgifter av många olika slag. Skatteförvaltningens uppgifter, som beskrivs ovan, är bara exempel på olika slags beskattningsuppgifter som beroende på tillsynssituationen kan vara nödvändiga för tillsynen över att beställansvarslagen iakttas, över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och över anlitandet av utländsk arbetskraft.

Innan Skatteförvaltningen besvarar arbetskyddsmyndighetens begäran om uppgifter ska den i egenskap av utlämnande part bedöma om de uppgifter som arbetskyddsmyndigheten har begärt är nödvändiga för tillsynssituationen. Om uppgiften är sådan att den kan lämnas till arbetskyddsmyndigheten med en fullgöranderapport, har bedömningen av om uppgiften är nödvändig för olika tillsynsuppgifter i regel redan gjorts på förhand.

Vid tillämpningen av den föreslagna paragrafen ska man också ta fasta på att den lagstiftning som gäller bekämpningen av grå ekonomi utvecklas med tiden och att Skatteförvaltningen kan få tillgång till ny information som kan vara nödvändig också för de i paragrafen nämnda tre tillsynsuppgifter som arbetskyddsmyndigheten utför.

Uppgifter från andra myndigheter

Med stöd av den föreslagna paragrafen har arbetarskyddsmyndigheten rätt att få uppgifter inte bara av Skatteförvaltningen utan också av myndigheter som svarar för uppgifter som gäller migration och rätten för utlänningar att arbeta. Sådana uppgifter sköts bl.a. av Migrationsverket, arbets- och näringsbyråerna, finska beskickningar, närings-, trafik- och miljöcentralerna samt polisen.

Arbetarskyddsmyndigheten har rätt att se uppgifter i utlänningsregistret (UMA-datasystemet). I och med den föreslagna paragrafen kan man utvidga mängden uppgifter som arbetarskyddsmyndigheten har rätt att se i UMA-datasystemet. För närvarande kan arbetarskyddsmyndigheten t.ex. inte utreda ordentligt om en viss asylsökande har rätt att arbeta i Finland eller inte, eftersom arbetarskyddsmyndigheten i UMA-datasystemet inte kan se om den asylsökande har beviljats intyg över rätten att arbeta eller om en begäran om ett sådant intyg har anhängiggjorts. I UMA-datasystemet kan arbetarskyddsmyndigheten inte heller se förvaltningsdomstolsbeslut som kan innehålla information om personens rätt att arbeta. Med stöd av den föreslagna paragrafen kan bl.a. dessa situationer underlättas i framtiden. Arbetarskyddsmyndigheten har dessutom rätt att få andra uppgifter som inte finns i UMA-datasystemet och som är nödvändiga för tillsynen.

Med stöd av den föreslagna paragrafen ska de myndigheter som svarar för uppgifter som gäller migration och rätten för utlänningar att arbeta kunna lämna uppgifter som t.ex. röjer att en person har arbetat i Finland utan tillstånd eller inom fel bransch. Denna information kan finnas också hos andra myndigheter. Med hjälp av de intervjuer av arbetstagare som görs vid beskickningarna kan man däremot få information t.ex. om vem arbetstagaren själv, enligt egen utsago vid beskickningen, uppfattar som sin arbetsgivare i Finland.

De myndigheter som svarar för uppgifter som gäller migration och rätten för utlänningar att arbeta har också tillgång till sådana av arbetsgivaren lämnade uppgifter som gäller den lön som betalas till den utländska arbetstagaren och om övriga anställningsvillkor som tillämpas på arbetstagaren. Uppgifter om den lön som betalas till en arbetstagare och om övriga anställningsvillkor som tillämpas på arbetstagaren finns även hos andra myndigheter, såsom hos närings-, trafik- och miljöcentralerna, som svarar för lönegaranti- och trafiktillståndsärenden.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna har dessutom information om personer som fått uppehållstillstånd för näringsidkare. Denna information kan utnyttjas t.ex. vid riktandet av tillsynen över beställansvarslagen och i vissa fall kan informationen vara till nytta när det utreds om en person är arbetstagare eller inte. Från Gränsbevakningsväsendet kan man däremot i vissa fall få information med hjälp av vilken man kan sluta sig till hur länge en tredjelandsmedborgare eller ett fordon som är registrerat i ett tredjeland vistas i Finland. I samarbete med Gränsbevakningsväsendet och närings-, trafik- och miljöcentralerna kan man också sträva efter att utreda fall där en person som vistas i Finland med visum har ansökt om uppehållstillstånd för näringsidkare, men det misstänks att personen illegalt är i arbetstagarställning redan innan han eller hon fått uppehållstillstånd för näringsidkare.

Med stöd av den föreslagna paragrafen kan arbetarskyddsmyndigheten få uppgifter också från polisen, tullen och utskökningsmyndigheterna. Polisen och tullen utövar tillsyn över efterlevnaden av det beställansvarssystem för vägtransport som följer av lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2006). I denna tillsynsuppgift behövs samarbete med den arbetarskyddsmyndighet som utövar tillsyn över beställansvarslagen, alltså Regionförvaltningsverket i Södra Finland, och med stöd av den föreslagna paragrafen kan man undanröja hinder för utbyte också av sekretessbelagd information. För den tillsyn över beställansvarslagen som utövas av arbetarskyddsmyndigheten kan det beroende på fallets karaktär också behövas upp-

RP 114/2016 rd

gifter från utsokningsmyndigheterna. Som exempel kan nämnas fall där man av utsokningsmyndigheterna behöver en bekräftelse på om det i fråga om ett företag finns en betalningsplan för utsokning eller uppgifter om huruvida de dokument som beställaren eventuellt lämnat arbetarskyddsmyndigheten om utsokning är äkta. Med stöd av den föreslagna paragrafen och den föreslagna 4 e § ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att av utsokningsmyndigheterna avgiftsfritt på en och samma gång få utsokningsregisterutdrag om flera företag som de specificerat.

Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten också ha rätt att få uppgifter av Arbetslöshetsförsäkringsfonden. Arbetarskyddsmyndigheten behöver som jämförande uppgifter de uppgifter som Arbetslöshetsförsäkringsfonden har om arbetstagarnas löner, särskilt för tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs. Arbetsgivaren ska årligen tillstålla Arbetslöshetsförsäkringsfonden uppgifter om det totala beloppet av de löner som betalats ut under försäkringsåret. Arbetsgivaren har däremot ingen skyldighet att specificera lönerna per arbetstagare. Även om Arbetslöshetsförsäkringsfonden således endast kan lämna uppgifter om det totala lönebeloppet, kan uppgifterna beroende på fallet vara nödvändiga i arbetarskyddsmyndighetens tillsyn.

Arbetarskyddsmyndigheten upptäcker ibland i sin tillsyn s.k. svart arbetskraft, från vars löner man inte har innehållit skatter och socialskyddsavgifter. I vissa fall har sådana anställda utan grund beviljats t.ex. arbetslöshetsförmåner, eller så omfattas de av utkomststöd som beviljats av kommunen eller (fr.o.m. 2017) av Folkpensionsanstalten. Arbetarskyddsmyndigheten har i dessa fall behov av att samarbeta med den myndighet som beviljat förmånerna. I detta samarbete är det vanligen så att behovet av att lämna sekretessbelagda uppgifter endast gäller arbetarskyddsmyndigheten som lämnar uppgifter till den myndighet som beviljat förmånen, eftersom utredningen av eventuella förmåner som beviljats utan grund sköts av den myndighet som beviljat förmånerna. Myndighetssamarbete kring förmåner som beviljats utan grund görs vanligen alltså genom att arbetarskyddsmyndigheten lämnar uppgifter till den myndighet som beviljat förmånen, som t.ex. till Folkpensionsanstalten, med stöd av den nedan föreslagna 4 d §. I enskilda fall kan man dock göra en separat bedömning av uppgifternas nödvändighet när det gäller om arbetarskyddsmyndigheten nödvändigt behöver få sekretessbelagda uppgifter från den myndighet som beviljat förmånen och om den föreslagna paragrafen gäller den myndighet som skulle lämna uppgifterna. Exempelvis har Folkpensionsanstalten lämnats utanför paragrafens tillämpningsområde.

Med stöd av 4 a § i den gällande lagen om tillsynen över arbetarskyddet har arbetarskyddsmyndigheten rätt att från Pensionsskyddscentralen få uppgifter om hur arbetsgivarens och företagarens försäkringsskyldighet har uppfyllts. I praktiken är det fråga om huruvida arbetsgivaren eller företagaren har en pensionsförsäkring eller pensionsförsäkringar som täcker allt arbete som ska försäkras. Med stöd av den föreslagna paragrafen minskas arbetarskyddsmyndighetens rätt att få uppgifter från Pensionsskyddscentralen jämfört med den gällande lagen om tillsynen över arbetarskyddet till den del att arbetarskyddsmyndigheten i fortsättningen inte längre nödvändigt får uppgifter om företagarens pensionsförsäkring. Detta beror på en ändring av beställansvarslagen som trädde i kraft den 1 september 2015 och genom vilken det gjordes en precisering av innehållet i beställarens utredningsskyldighet. Beställarens utredningsskyldighet gäller endast det att arbetsgivaren uppfyllt pensionsförsäkringsskyldigheten, alltså endast att avtalspartens arbetstagare är pensionsförsäkrade. Beställarens utredningsskyldighet gäller dock inte pensionsförsäkringen för den företagare som är avtalspart. Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten dock till övriga delar ha rätt att för sina tillsynsuppgifter från Pensionsskyddscentralen få nödvändiga mångsidigare uppgifter än med stöd av gällande lagstiftning.

Pensionsskyddscentralen har uppgifter om en utländsk arbetstagares s.k. A1-intyg eller motsvarande intyg som anger att personen omfattas av utländsk lagstiftning om social trygghet. Arbetarskyddsmyndigheten har redan med stöd av gällande lag rätt att från Pensionsskyddscentralen få uppgifter om A1-intyg, och avsikten är att genom den föreslagna paragrafen slopa eventuella existerande hinder för tillgången till uppgifter om A1-intyg. När det gäller tillsynen över efterlevnaden av lagstiftningen om utstationerade arbetstagare, som omfattas av tillsynen över anlitaandet av utländsk arbetskraft, är det i vissa fall motiverat att utifrån genomförandedirektivet om utstationerade arbetstagare 2014/67/EU kontrollera till vilket land arbetsgivaren betalar socialskyddsavgifter. Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att få denna information av Pensionsskyddscentralen eller andra myndigheter, om informationen i praktiken finns tillgänglig i Finland.

Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att av Olycksfallsförsäkringscentralen få uppgifter om företagets olycksfallsförsäkring. I den nya lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) finns redan bestämmelser om detta, men genom den föreslagna paragrafen görs rätten att få information mer balanserad med beaktande av arbetarskyddsmyndighetens olika tillsynsuppgifter och främjas också tillgången till mer omfattande fullgöranderapporter, till den del det i framtiden även finns uppgifter om olycksfallsförsäkring i fullgöranderapporterna. Det är nödvändigt att vända sig till Olycksfallsförsäkringscentralen i synnerhet när man behöver information om huruvida ett företag har fullgjort sin olycksfallsförsäkringsskyldighet och för vilken tidsperiod arbetstagarna är försäkrade.

En del av de sekretessbelagda uppgifter som arbetarskyddsmyndigheten ska ha rätt att med stöd av den föreslagna paragrafen få av andra myndigheter än Skatteförvaltningen kan i praktiken lämnas till arbetarskyddsmyndigheten med den fullgöranderapport som Enheten för utredning av grå ekonomi utarbetar. Med fullgöranderapporten kan man åtminstone lämna en del av utskökningsmyndigheternas uppgifter om företags och fysiska personers utskökningsärenden, Arbetslöshetsförsäkringsfondens uppgifter om företagets arbetslöshetsförsäkring, Pensionsskyddscentralens uppgifter om företagets pensionsförsäkring och i framtiden eventuellt också Olycksfallsförsäkringscentralens uppgifter om olycksfallsförsäkring.

Enligt den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att från pensionsanstalter och olycksfallsförsäkringsbolag få uppgifter endast till den del pensionsanstaltens och olycksfallsförsäkringsbolagets uppgifter kan lämnas med en fullgöranderapport. Den föreslagna begränsningen av tillgången till uppgifter grundar sig i likhet med den övriga propositionen på trepartsberedning och syftet med begränsningen är att undvika den administrativa börda som separata begäranden om uppgifter innebär för pensionsanstalterna och olycksfallsförsäkringsbolagen. Enligt förslaget ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att av pensionsanstalter och olycksfallsförsäkringsbolag få endast de uppgifter som Enheten för utredning av grå ekonomi kan leta fram automatiskt i elektronisk form för fullgöranderapporten. För närvarande inbegriper fullgöranderapporten endast pensionsanstaltens uppgifter om företagets pensionsförsäkring. Genom skrivningen om olycksfallsförsäkringsbolag vill man bereda sig på eventuella framtida ändringar av innehållet i fullgöranderapporterna.

Med fullgöranderapporten kommer i praktiken också offentlig information, såsom Patent- och registerstyrelsens uppgifter om att företaget införts i handelsregistret, uppgifter om företagets ansvarspersoner och om företagets kapital och uppgifter om att en fysisk person är ansvarsperson i företag samt Rättsregistercentralens uppgifter om ett företags konkurs och företagsrening samt uppgifter om en fysisk persons rättsliga handlingsförmåga och skuldsanering. Arbetarskyddsmyndigheten behöver även de offentliga uppgifter som lämnas med fullgöranderapporten. Exempelvis i ett fall där arbetsgivarföretaget har låtit bli att betala löner kan man med hjälp av fullgöranderapporten konstatera företagets eventuella utskökningsuppgifter om medel-

löshetshinder eller t.ex. att företaget redan har sökts i konkurs. Då kan man förutsäga att betalningen av löner inte heller i framtiden kommer att ske utan problem.

Som en sammanfattning av det som anges ovan kan det konstateras att arbetarskyddsmyndigheten med stöd av den föreslagna paragrafen ska ha rätt att av flera myndigheter få nödvändiga uppgifter av många olika slag. De uppgifter som beskrivs ovan är bara exempel på olika slags uppgifter som, beroende på tillsynssituationen, kan vara nödvändiga för tillsynen över att beställansvarslagen iakttas, över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och över anlitandet av utländsk arbetskraft.

Innan den som lämnar ut uppgifter besvarar arbetarskyddsmyndighetens begäran om uppgifter ska den bedöma om de uppgifter som arbetarskyddsmyndigheten begärt är nödvändiga för tillsynssituationen. Om uppgiften är sådan att den kan lämnas till arbetarskyddsmyndigheten med en fullgöranderapport, har bedömningen av om uppgiften är nödvändig för olika tillsynsuppgifter i regel redan gjorts på förhand.

Vid tillämpningen av den föreslagna paragrafen ska man också ta fasta på att den lagstiftning som gäller bekämpningen av grå ekonomi utvecklas med tiden och att andra myndigheter kan få tillgång till ny information som kan vara nödvändig också för de i paragrafen nämnda tre tillsynsuppgifter som arbetarskyddsmyndigheten utför.

4 c §. *Rätt att få datamängder av myndigheter och av andra som sköter offentliga uppdrag.* Det föreslås att det i lagen om tillsynen över arbetarskyddet tas in en ny 4 c § med rubriken ”Rätt att få datamängder av myndigheter och av andra som sköter offentliga uppdrag”. Enligt det föreslagna 1 mom. har arbetarskyddsmyndigheten för att rikta tillsynen enligt lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, rätt att få datamängder av vissa myndigheter och av andra som sköter offentliga uppdrag.

Med stöd av 1 mom. 1 punkten ska arbetarskyddsmyndigheten från Skatteförvaltningen få specificerande uppgifter om samt uppgifter om beloppet av skatteskuld för enheter som registreras i företags- och organisationsdatasystemet och i fråga om vilka Skatteförvaltningen inte har vidtagit betalningsarrangemang. Med enheter som ska registreras i företags- och organisationsdatasystemet avses enheter enligt 3 § i företags- och organisationsdatalagen (244/2001).

Skatteförvaltningen har ett skatteskuldsregister om vilket föreskrivs i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter. Ett företag antecknas i skatteskuldsregistret om företaget har minst 10 000 euro i förfallna och obetalda skatter och avgifter beträffande vilka det inte har vidtagits betalningsarrangemang eller en besvärmyndighet inte har förordnat att verkställigheten ska avbrytas. Dessutom antecknas i skatteskuldsregistret uppgifter om huruvida företaget har underlåtit att deklarerera mervärdesskatt eller arbetsgivarprestationer. Enligt publikationen Grå ekonomi 2015 har 22,5 procent av de verksamma företagen med en skatteskuld ett skatteskuldkapital på 10 000 euro eller mera.

Alla har rätt att få uppgifter ur skatteskuldsregistret med vissa undantag. Detta gäller även arbetarskyddsmyndigheten. Uppgifter söks i skatteskuldsregistret genom att man specificerar företaget med dess företags- och organisationsnummer. Arbetarskyddsmyndigheterna har dock behov av att få uppgifter om företag med en skatteskuld för att rikta tillsynen över beställansvarslagen också på andra sätt än genom att specificera företaget med dess företags- och organisationsnummer. Av denna anledning är skatteskuldsregistret inte ändamålsenligt för arbetarskyddsmyndighetens behov av uppgifter för att kunna rikta sin tillsyn och det föreslås därför att arbetarskyddsmyndigheten från Skatteförvaltningen ska ha rätt att få specificerande uppgifter om och beloppet av skatteskuld för de enheter som ska registreras i företags- och organisat-

ionsdatasystemet och i fråga om vilka Skatteförvaltningen inte har vidtagit betalningsarrangemang.

I beställaransvarslagen anges ingen övre gräns i euro för hur stora skatteskulder beställarens avtalspart får ha. Till denna del ska det också beaktas att en outredd skatteskuld inte i sig nödvändigtvis betyder att ett företag inte kan eller vill fullgöra sina lagstadgade skyldigheter. Orsaker till betalningssvårigheterna kan vara t.ex. konjunkturväxlingar eller fördröjningar med betalningen av företagets egna fordringar. Enligt motiveringen till beställaransvarslagen ska beställaren från fall till fall bedöma om avtalsparten kan klara sina skatteförpliktelser trots eventuella skatteskulder med hänsyn tagen till företagets storlek och verksamhetens omfattning och överväga om det lönar sig att ingå avtal med företaget. Av denna orsak ska också arbetarskyddsmyndighetens rätt att få uppgifter om skatteskuld omfatta skatteskulder av alla storlekar och i fråga om vilka Skatteförvaltningen inte har vidtagit betalningsarrangemang. Med stöd av 1 mom. 1 punkten ska arbetarskyddsmyndigheten således från Skatteförvaltningen få specificerande uppgifter om och beloppet av skatteskuld för de enheter som ska registreras i företags- och organisationsdatasystemet och i fråga om vilka Skatteförvaltningen inte har vidtagit betalningsarrangemang.

Med stöd av 2 punkten ska arbetarskyddsmyndigheten från Pensionsskyddscentralen få specificerande uppgifter om enheter som registreras i företags- och organisationsdatasystemet och i fråga om vilka Pensionsskyddscentralen vid tillsynen har konstaterat att pensionsförsäkringsskyldigheten helt har försumrats. Med stöd av 3 punkten ska arbetarskyddsmyndigheten från Olycksfallsförsäkringscentralen få specificerande uppgifter om enheter som registreras i företags- och organisationsdatasystemet och i fråga om vilka Olycksfallsförsäkringscentralen vid tillsynen har konstaterat att olycksförsäkringsskyldigheten helt har försumrats. Med enheter som ska registreras i företags- och organisationsdatasystemet avses enheter enligt 3 § i företags- och organisationsdatalagen.

I fråga om de uppgifter som ska erhållas från Pensionsskyddscentralen och Olycksfallsförsäkringscentralen med stöd av den föreslagna paragrafen ska det beaktas att arbetarskyddsmyndigheten får uppgifter endast om sådana försummelser som omfattas av Pensionsskyddscentralens eller Olycksfallsförsäkringscentralens tillsynsansvar. I övriga fall lämnas även pensionsanstaltens och olycksfallsförsäkringsanstaltens uppgifter till arbetarskyddsmyndigheten. Den rätt till information som föreslås för arbetarskyddsmyndigheten gäller således endast fall av försummelser där en pensionsförsäkring eller olycksfallsförsäkring inte tecknats över huvud taget.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska arbetarskyddsmyndigheten för avgränsning av datamängden, i samarbete med Skatteförvaltningen, Pensionsskyddscentralen och Olycksfallsförsäkringscentralen, för de enheter som registreras i företags- och organisationsdatasystemet bestämma juridisk form, geografiskt område, tidsperiod och det verksamhetsområde som begäran om uppgifter gäller. I en begäran om uppgifter som ställs till Skatteförvaltningen ska dessutom beloppet av skatteskulden preciseras.

De uppgifter som erhålls med stöd av det föreslagna 2 mom. ska alltså avgränsas av arbetarskyddsmyndigheten och Skatteförvaltningen, Pensionsskyddscentralen eller Olycksfallsförsäkringscentralen. Ett exempel: arbetarskyddsmyndigheten begär från Pensionsskyddscentralen specificerande uppgifter om de enheter som ska registreras i företags- och organisationsdatasystemet och i fråga om vilka Pensionsskyddscentralen vid tillsynen har konstaterat att pensionsförsäkringsskyldigheten helt har försumrats. Begäran om uppgifter gäller således endast fall av försummelse där ingen pensionsförsäkring har tecknats. Enligt uppgifter från Pensionsskyddscentralen upptäcker Pensionsskyddscentralen vid sin tillsyn årligen ca 400 arbetsgivare som helt har försummat sin pensionsförsäkringsskyldighet. Eftersom 400 sökresul-

RP 114/2016 rd

tat är en alltför stor datamängd ska arbetarskyddsmyndigheten och Pensionsskyddscentralen avgränsa begäran om uppgifter t.ex. genom följande kriterier:

Juridisk form för den enhet som ska registreras i företags- och organisationsdatasystemet: Aktiebolag

Geografiskt område: Företagets hemort Helsingfors, Vanda eller Esbo

Försummelse konstaterad under tidsperioden: År 2015 Företagets verksamhetsområde: 41 Byggande av hus (eller noggrannare näringsgrensindelning)

(Om det hade gällt en begäran om uppgifter till Skatteförvaltningen, hade ett kriterium varit beloppet av skatteskulden, exempelvis: ”Skatteskuld minst 15 000 euro, i fråga om vilken Skatteförvaltningen inte har vidtagit betalningsarrangemang”.)

De uppgifter som erhålls med stöd av den föreslagna paragrafen är specificerande uppgifter om de enheter som ska registreras i företags- och organisationsdatasystemet, i praktiken företagens namn och FO-nummer. Dessutom ingår i uppgifterna från Skatteförvaltningen beloppet av skatteskulden. Uppgifterna om beloppet av skatteskulden behövs eftersom man i begäran om uppgifter har specificerat att begäran gäller företag som har en outredd skatteskuld som uppgår minst till ett visst belopp. Således kan beloppet av skatteskulden för de företag som kommer upp som resultat av begäran om uppgifter variera avsevärt – för ett företag kan det vara 15 000 euro och för något annat 40 000 euro – och beloppet av varje företags skatteskuld behövs för att man ska kunna lägga uppgifterna i prioritetsordning och rikta tillsynen i framtiden.

Med stöd av den föreslagna paragrafen kan man endast få uppgifter för att rikta tillsynen över beställaransvarslagen. När arbetarskyddsmyndigheten med stöd av den föreslagna paragrafen har fått uppgifter t.ex. om 10 företag som inte har tecknat pensionsförsäkring, fortsätter arbetarskyddsmyndigheten informationssökningen genom att begära uppgifter från Skatteförvaltningen med stöd av den föreslagna 4 b §. Arbetarskyddsmyndigheten begär från Skatteförvaltningen uppgifter om entreprenader, alltså uppgifter om till vilka beställare dessa 10 företag har sålt underleverantörstjänster eller tjänster för hyrt arbete. När eventuella beställare har identifierats kan arbetarskyddsmyndigheten rikta tillsyn över beställaransvarslagen till dem.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska arbetarskyddsmyndigheten omedelbart utplåna de uppgifter som inte behövs för att rikta tillsynen. I regionförvaltningsverkets datastyrningsplan ska det anges att dessa uppgifter ska utplånas.

4 d §. Rätt att lämna ut uppgifter till myndigheter och till andra som sköter offentliga uppdrag. Det föreslås att det i lagen om tillsynen över arbetarskyddet tas in en ny 4 d § med rubriken ”Rätt att lämna ut uppgifter till myndigheter och till andra som sköter offentliga uppdrag”. Med stöd av det föreslagna 1 mom. ska arbetarskyddsmyndigheten, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, ha rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter om sådana misstänkta försummelse eller missförhållanden som arbetarskyddsmyndigheten har observerat i samband med tillsynen över efterlevnaden av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft, tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs eller tillsynen över anlitandet av utländsk arbetskraft till en myndighet som avses i 4 § 1 mom. 1, 4 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (den föreslagna 1 punkten), till Pensionsskyddscentralen, Arbetslöshetsförsäkringsfonden, Olycksfallsförsäkringscentralen, Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassor (den föreslagna 2 punkten) och till pensionsanstalter och olycksfallsförsäkringsbolag (den föreslagna 3 punkten). Enligt det föreslagna 2 mom. en för-

RP 114/2016 rd

utsättning för att uppgifter ska få lämnas ut är dessutom att myndigheten eller den som sköter offentliga uppdrag är behörig i ärendet.

De myndigheter som avses i 4 § 1 mom. 1, 4 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet är statliga förvaltningsmyndigheter samt övriga statliga ämbetsverk och inrättningar, kommunala myndigheter samt myndigheterna i landskapet Åland när de i landskapet utför uppgifter som ankommer på riksmyndigheterna.

Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter t.ex. till myndigheter som svarar för uppgifter som gäller migration och rätten för utlänningar att arbeta. Arbetarskyddsmyndigheten kan vid tillsynen över anlitandet av utländsk arbetskraft t.ex. observera försummelser som en arbetsgivare gjort sig skyldig till och som migrationsmyndigheterna enligt lag ska beakta vid beslutsfattandet. Dessutom kan arbetarskyddsmyndigheten vid tillsynen observera t.ex. en i 11 a kap. i arbetsavtalslagen avsedd tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i landet och som arbetsgivaren har anställt i strid med bestämmelserna i 11 a kap. i arbetsavtalslagen. I första hand ska dessa fall anmälas till polisen eftersom den primära påföljden är en straffrättslig påföljd, men i andra hand ska de anmälas till Migrationsverket.

I denna proposition betraktas arbetarskyddsmyndighetens övervakning av kör- och vilotider som en del av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs, eftersom övervakningen av kör- och vilotider är övervakning av arbetstiden. I praktiken är det samma inspektör inom transportbranschen som vid sidan av kör- och vilotider även sköter tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs. Vid tillsynen samlar arbetarskyddsmyndigheten på sig sådana uppgifter om anställningsförhållanden och arbetslagstiftning som särskilt närings-, trafik- och miljöcentralen behöver när den sköter sina uppgifter i anslutning till de trafiktillstånd som avses i lagen om kommersiell godstransport på väg. Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att på eget initiativ lämna sådana uppgifter till närings-, trafik- och miljöcentralen som omfattas av centralens behörighet.

Med stöd av den föreslagna paragrafen ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att på eget initiativ lämna uppgifter också t.ex. till Folkpensionsanstalten, arbetslöshetskassor och kommuner, om det vid arbetarskyddsmyndighetens tillsyn observeras svart arbetskraft som eventuellt utan grund beviljats arbetslöshetsförmåner av Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa eller omfattas av utkomststöd som beviljats av kommunen eller (fr.o.m. 2017) av Folkpensionsanstalten.

Med stöd av den föreslagna paragrafen kan man fortsätta det samarbete med Skatteförvaltningen och Pensionskyddscentralen som inletts med stöd av den redan gällande 4 b § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och som görs i ärenden som gäller försummelser av skattskyldigheten eller pensionsförsäkringsskyldigheten.

Olycksfallsförsäkringscentralen får i sin tur av arbetarskyddsmyndigheten uppgifter om försummelser av olycksfallsförsäkringsskyldigheten med stöd av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Enligt 180 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar ska arbetarskyddsmyndigheten övervaka att arbetsgivarna uppfyller sin olycksfallsförsäkringsskyldighet. Arbetarskyddsmyndigheten ska ha rätt att av Olycksfallsförsäkringscentralen avgiftsfritt få uppgifter i försäkringsregistret som gäller en sådan arbetsgivare vars arbetsplats är föremål för tillsyn enligt lagen om tillsynen över arbetarskyddet. Arbetarskyddsmyndigheten ska utan dröjsmål underrätta Olycksfallsförsäkringscentralen om att det finns anledning att misstänka att en arbetsgivare inte har uppfyllt sin försäkringsskyldighet. Den föreslagna paragrafen stöder således för sin del det myndighetssamarbete mellan arbetarskyddsmyndigheten

och Olycksfallsförsäkringscentralen som föreskrivs i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Vid arbetarskyddsmyndighetens tillsyn kan det bl.a. observeras att en arbetsgivare har uppgett olika lönesummor till olika myndigheter och till andra som sköter offentliga uppdrag. I dessa situationer ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att på eget initiativ lämna uppgifter om de lönesummor den fått vid tillsynen. Uppgiften kan vara nyttig åtminstone för Skatteförvaltningen, Arbetslöshetsförsäkringsfonden, pensionsanstalter och olycksfallsförsäkringsbolag.

Pensionsanstalter kan också lämnas uppgifter om fall där det visar sig att arbetsgivaren har många fler anställda än vad den uppgett för pensionsanstalten. På motsvarande sätt kan olycksfallsförsäkringsbolag lämnas uppgifter om fall där det visar sig att arbetsgivarföretaget är verksamt inom något annat verksamhetsområde än vad som uppgetts för olycksfallsförsäkringsbolaget. Uppgiften om verksamhetsområde kan vara relevant eftersom verksamhetsområden med högre olycksfallsrisk vanligen också har högre olycksfallsförsäkringspremier.

Vid behov kan uppgifter med stöd av den föreslagna paragrafen på eget initiativ även lämnas till närings-, trafik- och miljöcentralerna som sköter lönegarantiärenden. I lönegarantilagen finns bl.a. en bestämmelse om förhindrande av missbruk i fråga om lönegaranti. Det är möjligt att arbetarskyddsmyndigheten får kännedom om fakta som den på eget initiativ behöver lämna till närings-, trafik- och miljöcentralen för behandlingen av lönegarantiärendet. Mer sannolikt är det ändå att initiativet till begäran om arbetarskyddsmyndighetens uppgifter kommer från närings-, trafik- och miljöcentralen, varvid centralen begär att få uppgifter från arbetarskyddsmyndigheten med stöd av sin egen rätt att få information.

När arbetarskyddsmyndigheten lämnar uppgifter med stöd av den föreslagna paragrafen ska man särskilt ta fasta inte bara på andra sekretessgrunder utan också på 10 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet, alltså den sekretessbestämmelse som gäller hemlighållande av uppgifter om s.k. anmälare.

4 e §. Teknisk anslutning och avgiftsfrihet för uppgifter. Det föreslås att det i lagen om tillsynen över arbetarskyddet tas in en ny 4 e § med rubriken ”Teknisk anslutning och avgiftsfrihet för uppgifter”. Enligt det föreslagna 1 mom. ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att få de uppgifter som avses i 4 a–4 c § via en teknisk anslutning eller på något annat sätt i elektronisk form. Det är fråga om en rätt som traditionellt hänfört sig till bestämmelserna om rätten att få information. I propositionen föreslås det inte att den som begär uppgifter, innan en teknisk anslutning öppnas, ska lägga fram en utredning för den som öppnar anslutningen om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt. Bestämmelser om detta finns redan i 32 § 2 mom. i personuppgiftslagen.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att få de uppgifter som avses i 4 a–4 c § och lämna de uppgifter som avses i 4 a, 4 d och 4 f § avgiftsfritt.

4 f §. Uppgifternas ändamålsbundenhet. Det föreslås att det i lagen om tillsynen över arbetarskyddet tas in en ny 4 f § med rubriken ”Uppgifternas ändamålsbundenhet”. Enligt det föreslagna 1 mom. ska de uppgifter som arbetarskyddsmyndigheten får med stöd av 4 a–4 c § få användas endast för ändamål som avses i de paragraferna, om inte något annat föreskrivs i lag. Bakom det föreslagna momentet finns den princip om ändamålsbundenhet och förbud mot att lämna uppgifterna vidare som hänför sig till offentlighets- och sekretesslagstiftningen och som även har behandlats i den juridiska litteraturen.

Arbetarskyddsmyndigheten får således inte använda uppgifter som den t.ex. med stöd av 4 b § fått av en annan myndighet exempelvis för tillsyn över arbetsmiljöärenden. Om någon annan

RP 114/2016 rd

myndighet, exempelvis Migrationsverket, av arbetarskyddsmyndigheten begär vissa uppgifter för att kunna utföra sitt uppdrag och arbetarskyddsmyndigheten har fått dessa uppgifter från en annan myndighet, t.ex. Skatteförvaltningen, får arbetarskyddsmyndigheten inte lämna uppgifterna till den som begär dem, i detta fall Migrationsverket.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska uppgifterna dock få lämnas ut till myndigheter som svarar för ändringssökande i fråga om arbetarskyddsmyndighetens tillsynsverksamhet eller för utredning av misstänkta brott eller försummelser som observerats vid arbetarskyddstillsynen och för påförande av påföljder för dessa. Undantaget i 2 mom. är nödvändigt för att det ska kunna säkerställas att t.ex. de förvaltningsdomstolar som behandlar beslut som arbetarskyddsmyndigheten fattat och polisen som behandlar brottsanmälningar ska kunna få samma uppgifter som arbetarskyddsmyndigheten har fått vid arbetarskyddstillsynen. Det föreslagna momentet kan vid behov också tillämpas i fall där det är fråga om en sådan i 11 a kap. i arbetsavtalslagen avsedd påföljdsavgift som påförts av Migrationsverket.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska uppgifter som erhållits för tillsynen över anlitaandet av utländsk arbetskraft dessutom få lämnas till utländska myndigheter till den del det är nödvändigt i det administrativa samarbetet mellan Europeiska unionens medlemsstaters myndigheter för tillsynen över efterlevnaden av den lagstiftning som gäller utstationerade arbetstagare. Det föreslagna undantaget är nödvändigt för att arbetarskyddsmyndigheten till fullo ska kunna bedriva sådant samarbete som förutsätts enligt direktiven 96/71/EG och 2014/67/EU som gäller utstationerade arbetstagare. Bestämmelser om administrativt samarbete finns i den lagstiftning som gäller utstationerade arbetstagare och samarbetet omfattas också av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1024/2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden och om upphävande av kommissionens beslut 2008/49/EG (IMI-förordningen).

I det administrativa samarbetet för tillsynen över efterlevnaden av den lagstiftning som gäller utstationerade arbetstagare finns det vanligen endast skäl att utbyta uppgifter som lämnats av arbetarskyddsmyndighetens tillsynsobjekt, dvs. av det utstationerande arbetsgivarföretaget. Dessutom tar Finland emot mer utstationerade arbetstagare än vad vi skickar utomlands, vilket betyder att den finländska arbetarskyddsmyndigheten är den som begär uppgifter. Med stöd av genomförandedirektivet 2014/67/EU som gäller utstationering av arbetstagare kan en myndighet i någon annan EU-medlemsstat av finländska arbetarskyddsmyndigheter begära uppgifter som tydligare hänför sig till någon annan finländsk myndighets verksamhetsfält. En sådan uppgift kan t.ex. vara en uppgift om i vilket land ett i Finland etablerat företag som utstationerar arbetskraft till utlandet betalar skatt eller socialskyddsavgifter eller var företaget har betydande affärsverksamhet. Med hjälp av dessa uppgifter strävar man efter att utreda om det är fråga om ett sådant utstationerande företag som avses i den lagstiftning som gäller utstationerade arbetstagare. Innan den finländska arbetarskyddsmyndighet som lämnar ut uppgifter besvarar en begäran om uppgifter från en myndighet i en annan EU-medlemsstat ska den bedöma om de uppgifter som har begärts är nödvändiga för tillsynssituationen.

När arbetarskyddsmyndigheten lämnar uppgifter med stöd av de föreslagna 2 eller 3 mom. ska man särskilt ta fasta inte bara på andra sekretessgrunder utan också på 10 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet, alltså den sekretessbestämmelse som gäller hemlighållande av uppgifter om s.k. anmälare.

13 §. Meddelande av anvisningar och uppmaningar. Det föreslås att 3 mom. 3 punkten ändras så att till den fogas skriftligt intyg om permittering och skriftligt meddelande om grunderna för upphävande av arbetsavtal som ärenden som arbetarskyddsinspektören kan meddela en i paragrafen avsedd uppmaning om. Dessutom föreslås det att ordningsföljden för de dokument som nämns i 3 punkten ändras.

RP 114/2016 rd

Efter den förslagna ändringen ska en uppmaning kunna meddelas i fråga om givande av skriftlig information om de centrala villkoren i arbetet, löneuträkning, skriftligt intyg om permittering, skriftligt meddelande om grunderna för upphävande av arbetsavtal eller arbetsintyg i enlighet med arbetsavtalslagen (55/2001) eller någon annan lag som omfattas av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn.

Uppmaningen meddelas om givandet av dokumentet. Innehållet i alla de dokument som nämns i 3 punkten fastställs antingen enligt arbetsavtalslagen eller enligt någon annan lag som omfattas av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn. Inspektören meddelar alltså inte en uppmaning om dokumentets innehåll, t.ex. genom att föreslå preciseringar av dokumentet. Om innehållet i dokumentet klart avviker från det som i lag föreskrivs om innehållet, så att dokumentet inte längre motsvarar sitt syfte enligt lag, ska inspektören bedöma om arbetsgivaren har fullgjort sin skyldighet att göra upp handlingen.

Arbetstagaren behöver ett intyg om permittering t.ex. för att kunna ansöka om arbetslöshetsdagpenning. Om arbetsgivaren inte ger den anställda ett intyg över permittering och den anställda därför blir utan utkomstskydd för arbetslösa, kan detta medföra olägenheter som är mer än obetydliga för den anställda. Det är också viktigt att den anställda får det i 9 kap. 5 § i arbetsavtalslagen avsedda meddelandet om grunderna för upphävande av arbetsavtal redan då arbetsavtalet avslutas för att kunna bedöma om arbetsavtalet har upphävts på ett lagligt sätt.

När det meddelas en uppmaning i ett ärende som gäller givandet av ett i 9 kap. 5 § i arbetsavtalslagen avsett skriftligt meddelande om grunderna för upphävande av arbetsavtal ska det beaktas att man med stöd av 13 kap. 7 § i arbetsavtalslagen genom kollektivavtal kan avtala på ett annat sätt om bestämmelsen i 9 kap. 5 § i den lagen.

När inspektören har meddelat en uppmaning i ett ärende och om nödvändiga åtgärder inte har vidtagits, fortskrider tillsynsprocessen på det sätt som föreskrivs i lagen om tillsynen över arbetarskyddet, dvs. inspektören för utan dröjsmål ärendet till arbetarskyddsmyndigheten. Arbetarskyddsmyndigheten har då till sitt förfogande de tillsynsmetoder som föreskrivs i lagen om tillsynen över arbetarskyddet.

1.2 Lagen om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

6 §. *Syftet med fullgöranderapporter.* I 1 mom. föreslås en ny 17 punkt, enligt vilken fullgöranderapporter utarbetas till stöd för den tillsyn som arbetarskyddsmyndigheten utövar över efterlevnaden av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitan av utomstående arbetskraft (1233/2006), över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och över anlitaandet av utländsk arbetskraft. På grund av den förslagna ändringen är de fullgöranderapporter som Enheten för grå ekonomi utarbetar tillgängliga också för arbetarskyddsmyndigheten i de tillsynsuppgifter som avses i 17 punkten.

1.3 Lagen om ändring av 152 § i lagen om pension för företagare

Det föreslås att 152 § 1 mom. 4 punkten i lagen om pension för företagare upphävs som onödig. Enligt punkten i fråga har utöver det som bestäms i offentlighetslagen pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, till arbetarskyddsmyndigheten lämna sådana uppgifter som är nödvändiga för att myndigheten ska kunna fullgöra sin tillsynsskyldighet enligt lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitan av utomstående arbetskraft (1233/2006), när det finns skäl att misstänka att en beställare har försummat sin utredningsskyldighet eller att beställarens avtalspart har lämnat felaktiga intyg över att pensionsförsäkringsskyldigheten har uppfyllts eller pensionsförsäkringsavgifter betalats.

Bestämmelsen blev onödig den 1 september 2015 när den ändring av beställansvarslagen trädde i kraft genom vilken innehållet i beställarens utredningsskyldighet preciserades. Beställarens utredningsskyldighet gäller endast uppfyllandet av arbetsgivarens pensionsförsäkringsskyldighet, dvs. endast pensionsförsäkring för avtalspartens arbetstagare. Beställarens utredningsskyldighet gäller däremot inte pensionsförsäkring för den företagare som är avtalspart. Pensionsanstalten och Pensionsskyddscentralen behöver därmed inte längre lämna uppgifter om företagares pensionsförsäkring till arbetarskyddsmyndigheten. Förslaget om upphävande av 152 § 1 mom. 4 punkten i lagen om pensionsförsäkring för företagare är endast en ändring av teknisk natur.

2 Ikraftträdande

I propositionen föreslås att lagarna träder i kraft under 2017. Tidpunkten för lagens ikraftträdande ska bestämmas i samband med att lagen stadfästs. I det skedet vet man hur lång tid som ska reserveras för utvecklingen av de datatekniska förbindelserna för elektronisk inlämning av fullgöranderapporter.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 12 § 2 mom. i grundlagen är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Enligt 22 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ska en myndighetshandling sekretessbeläggas, om det i den lagen eller någon annan lag föreskrivs eller en myndighet med stöd av lag har föreskrivit att den ska vara sekretessbelagd eller om handlingen innehåller uppgifter för vilka tystnadsplikt föreskrivs genom lag. Enligt 29 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet kan en myndighet till en annan myndighet lämna ut uppgifter ur en sekretessbelagd handling bland annat om i lag särskilt tagits in uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få uppgifter. I propositionen är det fråga om speciallagstiftning med stöd av vilken arbetarskyddsmyndigheten kan få och till andra myndigheter och aktörer som sköter offentliga uppdrag lämna ut uppgifter ur sekretessbelagda handlingar.

Grundlagsutskottet har vid sin bedömning av myndigheters rätt att få sekretessbelagda uppgifter av andra myndigheter bedömt när den uppgiftsbegärande myndighetens intresse att få uppgifter kan åsidosätta andra sekretessintressen. En förutsättning för vanlig lagstiftningsordning är att det tillräckligt exakt anges i lagen vad och vem de uppgifter gäller som myndigheten ska få tillgång till och att rätten att få uppgifter i lagen kopplas ihop med nödvändighetskriteriet (GrUU 23/2006 rd). I mindre strikt och mer omfattande lagstiftning har grundlagsutskottet ansett att det är viktigt att rätten att få uppgifter begränsas till att gälla endast nödvändiga uppgifter. Om innehållet i de uppgifter som ska lämnas exakt har avgränsats kan lämnandet av uppgifter gälla behövliga uppgifter (GrUU 1/2015 rd, GrUU 10/2014 rd, GrUU 19/2012 rd, GrUU 62/2010 rd, GrUU 14/2002 rd).

De bestämmelser om rätt för arbetarskyddsmyndigheten att få och lämna uppgifter som föreslås i lagen om tillsynen över arbetarskyddet följer till innehåll och form etablerad praxis. De uppgifter som arbetarskyddsmyndigheten har rätt att få med stöd av 4 b § begränsas i propositionen till nödvändiga uppgifter för att rikta tillsynen över beställansvarslagen, minimivillkoren för anställningsförhållanden och anlita utländsk arbetskraft. I den föreslagna 4 a § finns motsvarande begränsning: uppgifter som är nödvändiga för tillsynen över en lag vars efterlevnad arbetarskyddsmyndigheten ska övervaka.

De nödvändiga uppgifterna begränsas genom den lagstiftningen som gäller innehållet i tillsynsuppgifterna, dvs. i enlighet med vilka frågor arbetarskyddsmyndigheten ska övervaka och vilka uppgifter arbetarskyddsmyndigheten behöver få av andra myndigheter för att tillsynsar-

RP 114/2016 rd

betet ska kunna skötas effektivt och utifrån så faktiska omständigheter som möjligt. Den part som ska lämna ut uppgifterna ska före den svarar på begäran om uppgifter bedöma uppgifternas nödvändighet för den aktuella tillsynssituationen. Om uppgifterna är av sådan natur att de kan lämnas till arbetarskyddsmyndigheten genom en fullgöranderapport har bedömningen om åtgärden är nödvändig för olika tillsynsuppgifter i princip gjorts redan på förhand i det skede när fullgöranderapporterna skraddarsyddes.

Den föreslagna 4 c § gäller rätten att få en datamängd av myndigheter. Motsvarande bestämmelser förekommer ännu inte ofta i lagstiftningen. Med stöd av 4 c § får arbetarskyddsmyndigheten de datamängder som definieras i lagen endast av Skatteförvaltningen, Pensionsmyndigheten och Olycksfallsförsäkringscentralen. De uppgifter som fås med stöd av 4 c § är specificerande uppgifter för de enheter som ska registreras i företags- och organisationsdatasystemet, i praktiken företagens namn och FO-nummer. I uppgifterna från Skatteförvaltningen ska också uppgifter om beloppet av skatteskuld ingå, som behövs av praktiska orsaker och som motiveras i detaljmotiveringen till 4 c §. Uppgifterna kan endast fås för att rikta tillsynen över beställaransvarslagen. Trots att uttrycket ”behövliga uppgifter” inte förekommer i den föreslagna 4 c § är det ändå fråga om sådana uppgifter som behövs för att rikta tillsynen över beställaransvarslagen och vars innehåll exakt har avgränsats i lag (GrUU 1/2015 rd). Den föreslagna 4 c § är därmed noggrant avgränsad.

Arbetarskyddsmyndighetens rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter har avgränsats i de föreslagna 4 a och 4 d § till situationer när det hos arbetarskyddsmyndigheten i samband med den egna tillsynen har uppstått misstankar om sådana försummelser eller missförhållanden som omfattas av någon annan myndighets behörighet. I den föreslagna 4 f § lyfts den princip som anknyter till offentlighets- och sekretesslagstiftningen fram, dvs. uppgifternas ändamålsbundenhet, och från vilken det föreslås endast sådana undantag som noggrant avgränsats i lagen.

Den personkrets som är berättigad till att få och lämna ut uppgifter enligt de föreslagna bestämmelserna i lagen om tillsynen över arbetarskyddet (GrUU 60/2012 rd) är arbetarskyddsmyndigheten och närmare bestämt personer vid arbetarskyddsmyndigheten som deltar i de tillsynsuppgifter som nämns i propositionen. I fråga om andra myndigheter och aktörer som sköter offentliga uppdrag har strävan i propositionen varit att hitta en balans mellan å ena sidan en så exakt definition som möjligt och å andra sidan en tillräcklig flexibilitet som de praktiska behoven kräver (GrUU 14/2002 rd).

Enligt 10 § i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Skyddet för personuppgifter föreskrivs närmare genom lag. Personuppgiftslagen (523/1999) är en allmän lag om skydd för personuppgifter. Enligt 8 § i personuppgiftslagen får personuppgifter behandlas bland annat om det bestämts om behandlingen i lag eller om behandlingen föranleds av en uppgift eller förpliktelse som anvisas den registeransvarige i lag eller som påförts honom med stöd av lag. Enligt 16 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet får personuppgifter ur en myndighets personregister, om inte något annat särskilt bestäms i lag, lämnas ut i form av en kopia eller en utskrift eller i elektronisk form om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter.

Enligt 18 § i grundlagen ska det allmänna sörja för skyddet av arbetskraften. I detta ingår arbetarskyddsmyndighetens tillsynsuppgift. På grund av sin uppgift har arbetarskyddsmyndigheten rätt att behandla personuppgifter. Mängden personuppgifter som ska behandlas minskas av att arbetarskyddstillsynen i huvudsak gäller tillsyn över företagets verksamhet. I och med propositionen kan mängden personuppgifter som ska behandlas vid arbetarskyddstillsynen öka i någon mån. I arbetarskyddsmyndighetens verksamhet ska personuppgiftslagen iakttas.

RP 114/2016 rd

De ändringar som föreslås i propositionen i fråga om arbetarskyddsmyndighetens rätt att få upplysningar motsvarar kraven i grundlagen. Lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006) 1 § 2 mom., 4 a och 4 b § samt 13 § 3 mom. 3 punkten, av dem 4 a och 4 b § sådana de lyder i lag 524/2009 och 13 § 3 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 449/2016, och

fogas till lagen nya 4 c–4 f § som följer:

1 §

Lagens tillämpning och syfte

Vad som i 2, 3 och 6 kap. bestäms om arbetsgivare och arbetsplats ska i tillämpliga delar tillämpas på övriga aktörer som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över.

4 a §

Utbyte av information mellan arbetarskyddsmyndigheterna

Arbetarskyddsmyndigheten har, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, rätt att av en annan arbetarskyddsmyndighet få uppgifter som erhållits vid arbetarskyddstillsynen, om uppgifterna är nödvändiga för att rikta tillsynen eller i ett enskilt tillsynsärende för tillsynen över efterlevnaden av lag, när tillsynen ska utövas av arbetarskyddsmyndigheten.

Arbetarskyddsmyndigheten har, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, rätt att på eget initiativ till en behörig arbetarskyddsmyndighet lämna ut uppgifter om sådana misstänkta försummelse eller missförhållanden som arbetarskyddsmyndigheten har observerat i samband med tillsyn som ska utövas av arbetarskyddsmyndigheten.

4 b §

Rätt att få uppgifter av myndigheter och av andra som sköter offentliga uppdrag

Arbetarskyddsmyndigheten har, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, rätt att få uppgifter som är nödvändiga för att rikta tillsynen el-

RP 114/2016 rd

ler i ett enskilt tillsynsärende för tillsynen över efterlevnaden av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006), tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och tillsynen över anlitandet av utländsk arbetskraft

1) av en myndighet som avses i 4 § 1 mom. 1, 4 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet,

2) av Pensionsskyddscentralen, Arbetslöshetsförsäkringsfonden och Olycksfallsförsäkringscentralen,

3) av pensionsanstalter och olycksfallsförsäkringsbolag, till den del pensionsanstaltens och olycksfallsförsäkringsbolagets uppgifter kan lämnas med en sådan fullgöranderapport som avses i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010).

4 c §

Rätt att få datamängder av myndigheter och av andra som sköter offentliga uppdrag

För att rikta tillsynen enligt lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft har arbetarskyddsmyndigheten, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, rätt att få följande datamängder:

1) från Skatteförvaltningen specificerande uppgifter om samt uppgifter om beloppet av skatteskuld för enheter som registreras i företags- och organisationsdatasystemet och i fråga om vilka Skatteförvaltningen inte har vidtagit betalningsarrangemang,

2) från Pensionsskyddscentralen specificerande uppgifter om enheter som registreras i företags- och organisationsdatasystemet och i fråga om vilka Pensionsskyddscentralen vid tillsynen har konstaterat att pensionsförsäkringsskyldigheten helt har försumrats,

3) från Olycksfallsförsäkringscentralen specificerande uppgifter om enheter som registreras i företags- och organisationsdatasystemet och i fråga om vilka Olycksfallsförsäkringscentralen vid tillsynen har konstaterat att olycksfallsförsäkringsskyldigheten helt har försumrats.

För avgränsning av datamängden ska arbetarskyddsmyndigheten, i samarbete med Skatteförvaltningen, Pensionsskyddscentralen och Olycksfallsförsäkringscentralen, för de enheter som registreras i företags- och organisationsdatasystemet bestämma juridisk form, geografiskt område, tidsperiod och det verksamhetsområde som begäran om uppgifter gäller. I en begäran om uppgifter som ställs till Skatteförvaltningen ska dessutom beloppet av skatteskulden preciseras.

De uppgifter som inte behövs för att rikta tillsynen ska omedelbart utplånas.

4 d §

Rätt att lämna ut uppgifter till myndigheter och till andra som sköter offentliga uppdrag

Arbetarskyddsmyndigheten har, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter om sådana misstänkta försummelse eller missförhållanden som arbetarskyddsmyndigheten har observerat i samband med tillsynen över efterlevnaden av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft, tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs eller tillsynen över anlitandet av utländsk arbetskraft

1) till en myndighet som avses i 4 § 1 mom. 1, 4 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet,

2) till Pensionsskyddscentralen, Arbetslöshetsförsäkringsfonden, Olycksfallsförsäkringscentralen, Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassor,

3) till pensionsanstalter och olycksfallsförsäkringsbolag.

RP 114/2016 rd

En förutsättning för att uppgifter ska få lämnas ut är dessutom att myndigheten eller den som sköter offentliga uppdrag är behörig i ärendet.

4 e §

Teknisk anslutning och avgiftsfrihet för uppgifter

Arbetskyddsmyndigheten har rätt att få de uppgifter som avses i 4 a–4 c § via en teknisk anslutning eller på något annat sätt i elektronisk form.

Arbetskyddsmyndigheten har rätt att få de uppgifter som avses i 4 a–4 c § och lämna de uppgifter som avses i 4 a, 4 d och 4 f § avgiftsfritt.

4 f §

Uppgifternas ändamålsbundenhet

De uppgifter som arbetskyddsmyndigheten får med stöd av 4 a–4 c § får användas endast för ändamål som avses i de paragraferna, om inte något annat föreskrivs i lag.

Uppgifterna får dock lämnas ut till myndigheter som svarar för ändringssökande i fråga om arbetskyddsmyndigheternas tillsynsverksamhet eller för utredning av misstänkta brott eller försummelser som observerats vid arbetskyddstillsynen och för påförande av påföljder för dessa.

Uppgifter som erhållits för tillsynen över anlitandet av utländsk arbetskraft får dessutom lämnas till utländska myndigheter till den del det är nödvändigt i det administrativa samarbetet mellan Europeiska unionens medlemsstaters myndigheter för tillsynen över efterlevnaden av den lagstiftning som gäller utstationerade arbetstagare.

13 §

Meddelande av anvisningar och uppmaningar

En uppmaning kan meddelas i fråga om

3) givande av skriftlig information om de centrala villkoren i arbetet, löneuträkning, skriftligt intyg om permittering, skriftligt meddelande om grunderna för upphävande av arbetsavtal eller arbetsintyg i enlighet med arbetsavtalslagen (55/2001) eller någon annan lag som omfattas av arbetskyddsmyndighetens tillsyn,

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) 6 § 1 mom. 16 punk-
ten, sådan den lyder i lag 308/2016, och
fogas till 6 § 1 mom. en ny 17 punkt, som följer:

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

16) tillsynen enligt 177 § 1 mom. och 179 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkes-
sjukdomar (459/2015) över de skyldigheter som gäller försäkring,

17) den tillsyn som arbetarskyddsmyndigheten utövar över efterlevnaden av lagen om be-
ställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft
(1233/2006), över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och över anlitandet av
utländsk arbetskraft.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 152 § i lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om pension för företagare (1272/2006) 152 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 527/2009, och
ändras 152 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 527/2009, som följer:

152 §

Utlämnande av uppgifter till myndigheter och registeransvariga som bedriver kreditupplysningsverksamhet

Utöver det som bestäms i offentlighetslagen har pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna ut uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag enligt följande:

3) till en registeransvarig som bedriver kreditupplysningsverksamhet får lämnas ut sådana uppgifter om en enligt denna lag utsökningsbar arbetspensionsförsäkringsavgiftsfordran hos företagaren som den registeransvarige enligt lag har rätt att föra in i kreditupplysningsregistret.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 29 juni 2016

Statsministerns ställföreträdare, utrikesminister

Timo Soini

Social- och hälsovårdsminister Hanna Mäntylä

1.

Lag

om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006) 1 § 2 mom., 4 a och 4 b § samt 13 § 3 mom. 3 punkten, av dem 4 a och 4 b § sådana de lyder i lag 524/2009 och 13 § 3 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 449/2016, och
fogas till lagen nya 4 c–4 f § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens tillämpning och syfte

Vad som i 2 och 3 kap. bestäms om arbetsgivare och arbetsplats gäller i tillämpliga delar övriga aktörer som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över.

4 a §

Rätt att erhålla upplysningar om beskattning och pensionsförsäkringar

Utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om rätten att få upplysningar har arbetarskyddsmyndigheten rätt att få upplysningar enligt följande:

1) från Skatteförvaltningen för tillsynen över att lagen om beställarens utredningskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006) iakttas och över att minimivillkoren för anställningsför-

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens tillämpning och syfte

Vad som i 2, 3 och 6 kap. bestäms om arbetsgivare och arbetsplats ska i tillämpliga delar tillämpas på övriga aktörer som arbetarskyddsmyndigheten utövar tillsyn över.

4 a §

Utbyte av information mellan arbetarskyddsmyndigheterna

Arbetarskyddsmyndigheten har, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, rätt att av en annan arbetarskyddsmyndighet få uppgifter som erhållits vid arbetarskyddstillsynen, om uppgifterna är nödvändiga för att rikta tillsynen eller i ett enskilt tillsynsändrande för tillsynen över efterlevnaden av lag, när tillsynen ska utövas av arbetarskydds-

hållanden följs nödvändiga uppgifter om hur en klient fullgjort sin skyldighet att betala skatt och om betalningsarrangemang för betalning av skatt samt nödvändiga uppgifter ur deklARATIONER och ANMÄLNINGAR som lämnats till Skatteförvaltningen för utredning av antalet anställda, betalda löner och näringsutövning.

2) från Pensionsskyddscentralen för tillsynen över att lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft iakttas nödvändiga uppgifter om hur arbetsgivarens och företagarens försäkringsskyldighet har uppfyllts.

Uppgifter som avses i denna paragraf får hämtas med hjälp av en teknisk anslutning.

Arbetskyddsmyndigheten har rätt att få de upplysningar som avses i denna paragraf avgiftsfritt. Om informationsbehandlingen orsakar den som lämnar upplysningarna väsentliga extra kostnader ska kostnaderna dock ersättas.

4 b §

Upplysningar som på eget initiativ lämnas till Skatteförvaltningen och Pensionsskyddscentralen

Arbetskyddsmyndigheten kan utan hinder av sekretessbestämmelserna på eget initiativ lämna Skatteförvaltningen upplysningar om misstänkta försummelser av skattskyldigheten samt lämna Pensionsskyddscentralen upplysningar om misstänkta försummelser av pensionsförsäkringsskyldigheten.

myndigheten.

Arbetskyddsmyndigheten har, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, rätt att på eget initiativ till en behörig arbetskyddsmyndighet lämna ut uppgifter om sådana misstänkta försummelser eller missförhållanden som arbetskyddsmyndigheten har observerat i samband med tillsyn som ska utövas av arbetskyddsmyndigheten.

4 b §

Rätt att få uppgifter av myndigheter och av andra som sköter offentliga uppdrag

Arbetskyddsmyndigheten har, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, rätt att få uppgifter som är nödvändiga för att rikta tillsynen eller i ett enskilt tillsynsärende för tillsynen över efterlevnaden av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006), tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och tillsynen över anlitaandet av utländsk arbetskraft

1) av en myndighet som avses i 4 § 1 mom. 1, 4 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet,

2) av Pensionsskyddscentralen, Arbetslöshetsförsäkringsfonden och Olycksfallsförsäkringscentralen,

3) av pensionsanstalter och olycksfallsförsäkringsbolag, till den del pensionsanstaltens och olycksfallsförsäkringsbolagets uppgifter kan lämnas med en sådan fullgöranderapport som avses i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010).

4 c §

Rätt att få datamängder av myndigheter och av andra som sköter offentliga uppdrag

För att rikta tillsynen enligt lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitan­de av utomstående arbetskraft har arbetarskyddsmyndigheten, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, rätt att få följande datamängder:

1) från Skatteförvaltningen specificerande uppgifter om samt uppgifter om beloppet av skatteskuld för enheter som registreras i företags- och organisationsdatasystemet och i fråga om vilka Skatteförvaltningen inte har vidtagit betalningsarrangemang,

2) från Pensionsskyddscentralen specificerande uppgifter om enheter som registreras i företags- och organisationsdatasystemet och i fråga om vilka Pensionsskyddscentralen vid tillsynen har konstaterat att pensionsförsäringsskyldigheten helt har försumrats,

3) från Olycksfallsförsäkringscentralen specificerande uppgifter om enheter som registreras i företags- och organisationsdatasystemet och i fråga om vilka Olycksfallsförsäkringscentralen vid tillsynen har konstaterat att olycksfallsförsäringsskyldigheten helt har försumrats.

För avgränsning av datamängden ska arbetarskyddsmyndigheten, i samarbete med Skatteförvaltningen, Pensionsskyddscentralen och Olycksfallsförsäkringscentralen, för de enheter som registreras i företags- och organisationsdatasystemet bestämma juridisk form, geografiskt område, tidsperiod och det verksamhetsområde som begäran om uppgifter gäller. I en begäran om uppgifter som ställs till Skatteförvaltningen ska dessutom beloppet av skatteskulden preciseras.

De uppgifter som inte behövs för att rikta tillsynen ska omedelbart utplånas.

4 d §

Rätt att lämna ut uppgifter till myndigheter och till andra som sköter offentliga uppdrag

Arbetarskyddsmyndigheten har, trots sekretessbestämmelserna och andra begräns-

ningar som gäller erhållande av uppgifter, rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter om sådana misstänkta försummelser eller missförhållanden som arbetarskyddsmyndigheten har observerat i samband med tillsynen över efterlevnaden av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlåtande av utomstående arbetskraft, tillsynen över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs eller tillsynen över anlåtandet av utländsk arbetskraft

1) till en myndighet som avses i 4 § 1 mom. 1, 4 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet,

2) till Pensionsskyddscentralen, Arbetslöshetsförsäkringsfonden, Olycksfallsförsäkringscentralen, Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassor,

3) till pensionsanstalter och olycksfallsförsäkringsbolag.

En förutsättning för att uppgifter ska få lämnas ut är dessutom att myndigheten eller den som sköter offentliga uppdrag är behörig i ärendet.

4 e §

Teknisk anslutning och avgiftsfrihet för uppgifter

Arbetarskyddsmyndigheten har rätt att få de uppgifter som avses i 4 a–4 c § via en teknisk anslutning eller på något annat sätt i elektronisk form.

Arbetarskyddsmyndigheten har rätt att få de uppgifter som avses i 4 a–4 c § och lämna de uppgifter som avses i 4 a, 4 d och 4 f § avgiftsfritt.

4 f §

Uppgifternas ändamålsbundenhet

De uppgifter som arbetarskyddsmyndigheten får med stöd av 4 a–4 c § får användas endast för ändamål som avses i de paragraferna, om inte något annat föreskrivs i lag.

Uppgifterna får dock lämnas ut till myndigheter som svarar för ändringssökande i fråga om arbetarskyddsmyndigheternas tillsynsverksamhet eller för utredning av misstänkta brott eller försummelser som observerats vid arbetarskyddstillsynen och för påfö-

rande av påföljder för dessa.

Uppgifter som erhållits för tillsynen över anlitandet av utländsk arbetskraft får dessutom lämnas till utländska myndigheter till den del det är nödvändigt i det administrativa samarbetet mellan Europeiska unionens medlemsstaters myndigheter för tillsynen över efterlevnaden av den lagstiftning som gäller utstationerade arbetstagare.

13 §

Meddelande av anvisningar och uppmaningar

En uppmaning kan meddelas i fråga om

3) givande av löneuträkning, arbetsintyg eller skriftlig information om de centrala villkoren i arbetet i enlighet med arbetsavtalslagen (55/2001) eller någon annan lag som omfattas av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn,

13 §

Meddelande av anvisningar och uppmaningar

En uppmaning kan meddelas i fråga om

3) givande av skriftlig information om de centrala villkoren i arbetet, löneuträkning, *skriftligt intyg om permittering, skriftligt meddelande om grunderna för upphävande av arbetsavtal* eller arbetsintyg i enlighet med arbetsavtalslagen (55/2001) eller någon annan lag som omfattas av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn,

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) 6 § 1 mom. 16 punkten, sådan den lyder i lag 308/2016, och
fogas till 6 § 1 mom. en ny 17 punkt, som följer:

Gällande lydelse

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

16) tillsynen enligt 177 § 1 mom. och 179 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) över de skyldigheter som gäller försäkring.

Föreslagen lydelse

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

16) tillsynen enligt 177 § 1 mom. och 179 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) över de skyldigheter som gäller försäkring.

17) *den tillsyn som arbetarskyddsmyndigheten utövar över efterlevnaden av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006), över att minimivillkoren för anställningsförhållanden följs och över anlita-*
andet av utländsk arbetskraft.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 152 § i lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om pension för företagare (1272/2006) 152 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 527/2009, och
ändras 152 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 527/2009, som följer:

Gällande lydelse

152 §

Utlämnande av uppgifter till myndigheter och registeransvariga som bedriver kreditupplysningsverksamhet

Utöver det som bestäms i offentlighetslagen har pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna ut uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag enligt följande:

3) till en registeransvarig som bedriver kreditupplysningsverksamhet får lämnas ut sådana uppgifter om en enligt denna lag ut-sökningsbar arbetspensionsförsäkringsavgiftsfordran hos företagaren som den registeransvarige enligt lag har rätt att föra in i kreditupplysningsregistret,

4) till arbetarskyddsmyndigheten sådana uppgifter som är nödvändiga för att myndigheten ska kunna fullgöra sin tillsynsskyldigheten enligt lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitan- de av utomstående arbetskraft (1233/2006), när det finns skäl att misstänka att en beställare har försummat sin utredningsskyldighet eller att

Föreslagen lydelse

152 §

Utlämnande av uppgifter till myndigheter och registeransvariga som bedriver kreditupplysningsverksamhet

Utöver det som bestäms i offentlighetslagen har pensionsanstalterna och Pensionskyddscentralen rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna ut uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag enligt följande:

3) till en registeransvarig som bedriver kreditupplysningsverksamhet får lämnas ut sådana uppgifter om en enligt denna lag ut-sökningsbar arbetspensionsförsäkringsavgiftsfordran hos företagaren som den registeransvarige enligt lag har rätt att föra in i kreditupplysningsregistret.

(4 punkten upphävs)

RP 114/2016 rd

beställarens avtalspart har lämnat felaktiga intyg över att pensionsförsäkringsskyldigheten har uppfyllts eller pensionsförsäkringsavgifter betalats.

Denna lag träder i kraft den 20 .
